

Jaarverslag 2002

INHOUD

Voorwoord	2
Directieverslag	3
• Omroep politieke ontwikkelingen	3
• Huisvesting	4
• Congres 2002	5
• Programmavoorschriften	5
• Best bekeken en beluisterd	6
• Communicatie	12
• Vooruitblik	12
Televisie	14
• Inleiding	14
• Andere Tijden	14
• NOVA	16
• Zembla	17
• Gewest	17
• Documentaires	18
• Jeugd	20
• Multicultureel	21
• Muziek & Dans	22
• Drama	24
• Aankoop	25
Radio	27
• Inleiding	27
• Radio 1	27
• Radio 2	28
• Radio 3FM	29
• Radio 4	29
• 747AM	33
Nieuwe Media	37
• Omroepbreed	37
• Projecten 2002	37

VOORWOORD

De evaluatie van de netprofilering was in 2002 een belangrijk ijkpunt voor de ‘performance’ van de publieke omroep op Nederland 1, 2 en 3. De bevindingen leidden tot een aantal veranderingen, waaronder een aanzet tot een grotere zeggenschap van de netbespelers over de programmering van hun net. De NPS juicht deze verandering toe. Het betekent een steun in de rug voor haar uitdrukkelijke wens, om haar hele programmering binnen het cultureel progressieve profiel van Nederland 3 te kunnen blijven aanbieden.

Op het gebied van programmatische vernieuwing heeft de NPS in 2002 bepaald niet stil gestaan. De dramaserie *Dunya & Desie* ontwikkelde zich tot een nieuwe parel in de kroon van de multiculturele programmering. Hetzelfde kan gezegd worden van het peuterprogramma *Circus Kiekeboe*, dat door taalwetenschappers baanbrekend werd genoemd voor de taalontwikkeling van allochtone kinderen.

Ook binnen bestaande programma’s werden vernieuwingen doorgevoerd. Sommigen daarvan gingen de buitenwereld niet onopgemerkt voorbij, zoals de samenvoeging van *Urbania* en *Van Gewest* tot *Gewest* in het nieuwe binnenlandprogramma *Gewest*, en, uiteraard, de vernieuwingsplannen voor *NOVA*.

2002 was een jaar waarin de NPS haar prominente rol in het Nederlandse muzikleven verder uitbouwde. Ze was betrokken bij het organiseren en registreren van vele toonaangevende festivals en concerten in diverse genres. Van *Pinkpop* tot *North Sea Jazz*, van de *Music Meeting* tot de *Nederlandse Muziekdagen*. De continuïteit van de *Matinee* werd gewaarborgd door plannen te ontwikkelen, waarmee dit belangrijke podium voor klassieke muziek meer onderdeel werd van het totale muziekbeleid van de NPS. Een beleid waarmee de NPS de vervulling van haar culturele opdracht in brede zin op een hoog niveau brengt.

Mevr. A. van den Berg
voorzitter

DIRECTIEVERSLAG 2002

OMROEPPOLITIEKE ONTWIKKELINGEN

Visitatiecommissie

In 2005 loopt de vijfjarige erkenning van de omroep(verenigingen) af. De toekenning van een nieuwe erkenning is onder meer afhankelijk van de wijze waarop de omroepen hun programmataak in de voorbije periode hebben uitgevoerd. Daarover wordt volgens wettelijk voorschrift in 2003/2004 een beoordeling opgemaakt door de Visitatiecommissie, bestaande uit negen leden. Deze commissie, onder leiding van de heer Rinnooy Kan, wordt eind 2002 geïnstalleerd. Alle omroepen hebben de opdracht een zelfevaluatie te schrijven aan de hand waarvan de visitatiecommissie een beoordeling kan geven over de omroepen. In het najaar van 2002 is begonnen met het samenstellen van het rapport, dat eind januari 2003 ingeleverd dient te worden bij de visitatiecommissie.

Netprofilering

In 2001/2002 is de nieuwe netprofilering geëvalueerd. Deze evaluatie leidt tot enkele inhoudelijke en formele veranderingen. De belangrijkste veranderingen zijn:

- De AVRO en de EO zullen tussen september 2004 en 2005 wisselen van thuisnet. Ook heeft de AVRO aangegeven graag op Net 3 uit te willen zenden. Nederland 3 is bereid zich open te stellen voor niet-thuisnetbepelers, mits de programma's in het netprofiel, genreschema en de marktaandeelstelling passen.
- De netpartners krijgen een grotere verantwoordelijkheid voor de programmering van hun net. Dit betekent een decentralisatie van bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het netbestuur en de netcoördinator.
- Ten behoeve van Nederland 2, en in de overgangsfase ook Nederland 1, wordt het budget voor de programmaversterking disproportioneel over de netten verdeeld. Deze netten moeten bij de voorgestelde netindeling namelijk meer uren vullen dan van de vaste bespelers mag worden verwacht.

Nieuwe Netcoördinator van Net 3

In april wordt Matthijs van Nieuwkerk benoemd als netmanager van Nederland 3. Kort na zijn benoeming wordt hij gevraagd als presentator van het nieuwe NOVA. Hierdoor kan hij zijn functie als netcoördinator niet langer vervullen. Hij legt zijn functie dan ook in juni neer. Hans van Beers, lid van de Raad van Bestuur, is eerst plaatsvervangend netcoördinator, maar geeft in oktober zijn functie als lid van de Raad van Bestuur op om definitief netmanager van Nederland 3 te worden.

Radiofrequenties

Door een betere, efficiëntere indeling van frequentiegebieden kunnen meer commerciële radio-omroepen een plaats in de ether krijgen. In veel gevallen zullen ze ook een groter bereik hebben. Voordeel voor de luisteraar is dat hij uit meer stations kan kiezen. De nieuwe indeling leidt tot een herverdeling van de frequenties waarop omroepen, publiek en commercieel, nu uitzenden. In het Strategisch Akkoord van het kabinet is afgesproken dat de verdeling plaats zal vinden door een vergelijkende toets. Eerder bepaalde de rechter dat de overheid de frequenties moest veilen, maar dit vonnis is begin oktober 2002 herzien. Van de rechter moest

het kabinet wel uiterlijk op 1 januari 2003 de verdeling aankondigen en op 1 juni 2003 de frequenties in gebruik geven.

NOS wordt PO

Vanaf de zomer heet de NOS voortaan PO (Publieke Omroep). De nieuwe naam moet een duidelijk herkenbaar onderscheid maken tussen enerzijds de bestuurlijke organisatie van het geheel van de publieke omroep en anderzijds het programmaverzorgende bedrijf (NOS RTV).

Gezamenlijk Plan Internet

In 2002 is de totstandkoming van het Gezamenlijk Plan Internet (GPI) van grote invloed geweest. Dit plan is door NOS Internet Coördinatie (ICO) in samenwerking met de Werkgroep Internet (webhoofden omroepen) ontwikkeld. Het plan heeft onder andere tot doel om de omroepsites beter toegankelijk te maken via internet en het pluriforme karakter van de publieke omroep nog meer tot uitdrukking te brengen. Dit betekent dat door de omroepen een centrale navigatie op alle sites geïmplementeerd moet worden. Op alle sites van de omroepen komt het omroeplogo (Blokje Bolletje) voorzien van een uitklapbaar menu, waarmee je direct naar thema gerelateerde sites bij de publieke omroep kunt gaan. Daarnaast wordt op alle omroepsites hetzelfde statistiekprogramma geplaatst, zodat de bezoekerscijfers en aantal pageviews van de diverse omroepsites beter vergelijkbaar worden.

Naast de implementatie van de basiscondities is besloten een aantal verticals op thema te realiseren, om meer relevante toegangspoorten naar het publieke domein te benutten. Eind 2002 komen deze verticals online. De NPS werkt mee aan de volgende thema-verticals:

- Cultuur (opgesplitst in Muziek en Kunst & Cultuur)
- Multicultureel
- Nieuws en Actualiteiten
- Jeugd en Educatie

Jongeren wordt geen aparte vertical, omdat jongeren op zich geen thema zijn, maar een doelgroep. Wel wordt binnen alle andere verticals veel aandacht aan jongeren gegeven.

HUISVESTING

In het Net3 gebouw zijn er klachten van medewerkers over het klimaat en over geluidsoverlast. In het NPS/VARA-gebouw zijn er klachten over geluidsoverlast. Daarom is besloten het Net3 gebouw te compartimenteren en om in het NPS/VARA-gebouw enkele glazen scheidingswanden en glazen deuren aan te brengen. Dit draagt bij aan een beter werkklimaat.

Als gevolg van een uitspraak van de arbitrageprocedures rondom de nieuwbouw zal de aannemer begin 2003 alle brandwerende binnenbeglazing in het NPS/VARA gebouw vervangen. Dit is noodzakelijk omdat de oorspronkelijke beglazing fabricagefouten vertoont.

CONGRES 2002

Ook dit jaar organiseert de Programmaraad van de NPS weer een congres. Op het congres, dat de titel 'Toekomstmuziek' krijgt, debatteren de deelnemers over de vraag of de NPS de in

muziek geïnteresseerde kijker en luisteraar nog wel op de juiste wijze bedient. Het congres heeft tot een aantal conclusies geleid, welke hieronder kort uiteen zijn gezet:

- Televisieregistratie van muziekkuitvoeringen zonder omlijsting, in de vorm van een achtergrond-documentaire, is afgenomen. Televisie leent zich dan ook bij uitstek voor documentaires over muziek, alsmede voor een mix van interviews en registraties. Een goed voorbeeld van laatstgenoemde vorm is NPS Jazz. Televisieprogramma's over muziek zouden dan ook vooral documentair en informatief begeleidend moeten zijn. Opera vormt echter een uitzondering en is juist bijzonder geschikt om sec als muziekregistratie uitgezonden te worden. Opera heeft dan ook, naast een muzikaal element, een duidelijk visueel karakter.
- Het uitzenden van (integrale) muziekregistraties behoort tot de *core business* van de radio.
- Nieuwe Media dient vooral als begeleidende informatie. Het uitzenden van muziekregistraties op internet stuit nu nog op technische en auteursrechtelijke belemmeringen.

Bovenstaande conclusies bevestigen het huidige NPS programmabeleid.

PROGRAMMAVOORSCHRIFTEN

Op basis van artikel 50b van de Mediawet dient tenminste 40% van het programma van de NPS te bestaan uit onderdelen van culturele aard, waarvan een deel dat tenminste gelijk is aan 20% bestaat uit of betrekking heeft op kunst. In 2002 zendt de NPS televisie 50,1 % cultuurprogramma's uit en 22% van de totale zendtijd heeft betrekking op kunst. Voor Radio gelden in 2002 de volgende percentages: cultuur 65,1% en kunst 32 %. Hiermee werd dus ruim aan de wettelijke verplichting voldaan.

Voorts dient de NPS op basis van de wet tenminste 25% van haar radiozendtijd en 20% van haar televisiezendtijd te besteden aan programma's voor etnisch/culturele minderheden. In 2002 wordt 28,9% van de NPS-zendtijd besteed aan minderhedentelevisie en 30,1% aan minderhedenradio.

BEST BEKEKEN EN BELUISTERD

De meest bekeken televisieprogramma's

Jeugdprogramma's behoren steevast tot de populairste programma's van de NPS. In 2002 behoren zes van twintig best bekeken en hoogst gewaardeerde NPS-uitzendingen tot deze programmacategorie. Wat het bereik betreft is dit gebaseerd op de standaardkijkdichtheid voor personen van zes jaar en ouder. De jongste kijkers, bestaande uit kleuters van 3, 4 en 5 jaar, zijn hierin niet meegerekend; voor programma's die zich primair op deze jongste doelgroep richten, ten onrechte. Om die reden staat van deze programma's het bereik onder de jongste kijkers apart vermeld in overzicht 1b. Ook in 2002 is de *Intocht van Sinterklaas* het best bekeken NPS-programma en tevens een van de hoogst gewaardeerde programma's van het jaar. Dit jaar trekt het evenement 1,67 miljoen kijkers, waaronder een kwart miljoen kleuters. Gerekend naar een publiek van 3 jaar en ouder bedraagt de kijkdichtheid voor deze uitzending 13.1%.

OVERZICHT 1A: TIEN MEEST BEKEKEN NPS TELEVISIEPROGRAMMA'S IN HET JAAR 2002
- bereik voor personen van 6 jaar en ouder, waardering voor personen van 13 jaar en ouder

RANG-ORDE	DATUM JAAR 2002	BEGIN-TIJD	DUUR IN MIN.	PROGRAMMATITEL	KIJK-DICHT-HEID	AANTAL KIJKERS	WAAR-DERING **)	KIJKTIJD-AANDEEL
1	16 november	12.00	98	Intocht Sinterklaas N1/N2	13.1%	1.42 miljoen	7.7	79%
2	28 december	19.03	54	Top 2000 á go go	8.1	1.18 miljoen	7.3	20
3	16 december	20.16	93	Groot dictee der Nederl. taal	7.6	1.11 miljoen	7.8	16
4	11 mei	22.14	51	Nova /Den Haag Vandaag*)	7.4	1.08 miljoen	-	19
5	5 december	17.00	25	Sesamstraat met Sinterklaas	7.0	1.02 duizend	8.1	31
6	1 april	20.28	87	Grote Geschiedenisquiz *)	6.6	963 duizend	7.3	14
7	30 december	20.05	25	Met het mes op tafel	5.5	803 duizend	7.3	11
8	2 mei	22.17	15	Nederland kiest *)	5.3	773 duizend	6.9	13
9	31 december	18.32	13	Het Klokhuis	5.1	744 duizend	7.8	15
10	10 februari	12.09	54	Buitenhof	5.0	730 duizend	7.5	28

Opmerking: Bij gelijke kijkdichtheid is het kijktijdaandeel bepalend voor de rangorde.

*) Dit programma is uitgezonden onder medeverantwoordelijkheid van de VARA, de VPRO en/of de NOS.

**) In het nieuwe waarderingsonderzoek - ingevoerd per 1 januari 2002 - worden in principe alleen programma's gewaardeerd die tussen 18.00 - 24.00 uur werden uitgezonden. Eerder uitgezonden programma's alleen in bijzondere gevallen. Het waarderingspanel bestaat uit personen van 13 jaar en ouder.

Het begrip marktaandeel is volgens richtlijnen van de Publieke Omroep gewijzigd in kijktijdaandeel. De inhoudelijke betekenis is hetzelfde: Van alle Nederlanders die tijdens de uitzending van betreffend programma televisiekijken, kijkt x% naar betreffend programma.

Bron: Continu Kijkonderzoek Uitgevoerd door Intomart bv in opdracht van de Stichting Kijkonderzoek.

In 2002 staat 1.0% kijkdichtheid voor 146.000 personen van 6 jaar en ouder.

OVERZICHT 1B: DRIE POPULAIRSTE NPS-PROGRAMMA'S VOOR KLEUTERS IN HET JAAR 2002
- bereik voor Nederlanders van 3 jaar en ouder

DATUM JAAR 2002	BEGIN-TIJD	PROGRAMMATITEL (rangorde)	DEELPUBIEK	KIJK-DICHT-HEID	AANTAL KIJKERS	KIJKTIJD-AANDEEL
za. 16 november	12.00	Intocht Sinterklaas (1 ^e)	kleuters 3 - 5 jaar 6 jaar en ouder totaal 3 jaar en ouder	41.0 % 9.7 13.1	252 duizend 1.42 miljoen 1.67 miljoen	63%
do. 5 december	17.00	Sesamstraat met Sinterklaas (5 ^e)	kleuters 3 - 5 jaar 6 jaar en ouder totaal 3 jaar en ouder	31.3% 6.0 7.0	192 duizend 873 duizend 1.07 miljoen	32
vr. 29 november	17.59	Sesamstraat (14 ^e)	kleuters 3 - 5 jaar 6 jaar en ouder totaal 3 jaar en ouder	35.4% 4.2 5.5	218 duizend 615 duizend 833 duizend	12

Ook het optreden van de Sint in de speciale *Sesamstraat*-uitzending op 5 december trekt enkele honderdduizenden extra kijkers. In totaal wordt deze uitzending door ruim een miljoen kijkers gevolgd, waaronder 192 duizend kleuters. Deze speciale uitzending trekt ten opzichte van een reguliere *Sesamstraat*-uitzending niet zozeer extra kleuters, maar extra kijkers van 6 jaar en ouder.

De best bekeken reguliere *Sesamstraat*-aflevering wordt op 29 november uitgezonden. De kijkdichtheid bedraagt hier 5.5% onder een publiek van 3 jaar en ouder. Ruim een kwart van deze kijkers bestaat uit kleuters van 3, 4 en 5 jaar. Ook *Het Klokhuis* komt zowel voor in het overzicht van de best bekeken programma's als in het overzicht van de hoogst gewaardeerde programma's.

Behalve de *Intocht van Sinterklaas* en *Sesamstraat met Sinterklaas*, worden nog een drietal andere NPS-programma's door meer dan een miljoen kijkers gevolgd. Dit zijn de aflevering van *Top 2000 á go go* op 28 december (1.18 miljoen kijkers), de uitzending van het *Groot Dictee der Nederlandse Taal* op 16 december (1.11 miljoen kijkers) en een aflevering van NOVA/ Den Haag Vandaag op 11 mei (1.08 miljoen kijkers). Tot de 10 best bekeken NPS-uitzendingen behoren tevens de uitzending van *De Grote Geschiedenisquiz*, een aflevering van *Met het mes op tafel*, een aflevering van *Nederland kiest* en een aflevering van *Buitenhof*. De kijkdichtheid van deze programma's varieert van 5.0% tot 6.6%. Dit komt overeen met 730 duizend tot 963 duizend kijkers.

Opvallend is dat deze tien best bekeken programma's in alle gevallen programma's betreffen waar de NPS zelf bij de productie betrokken was. (Zie ook overzicht 1a en 1b)

De hoogst gewaardeerde televisieprogramma's

Het gemiddelde rapportcijfer van alle programma's die op de Nederlandse televisie worden uitgezonden bedraagt 7.2. De waarderingrange van de tien hoogst gewaardeerde NPS-programma's in 2002 varieert van 7.7 voor de *Intocht van Sinterklaas* tot 9.0 voor *Sesamstraat* op 12 december. In overzicht 2 staan de overige hoogst gewaardeerde NPS-programma's vermeld.

OVERZICHT 2: TIEN HOOGST GEWAARDEERDE NPS TELEVISIEPROGRAMMA'S IN HET JAAR 2002 - bereik voor personen van 6 jaar en ouder, waardering voor personen van 13 jaar en ouder.								
RANG-ORDE	DATUM JAAR 2002	BEGIN-TIJD	DUUR IN MIN.	PROGRAMMATITEL	KIJK-DICHTHEID	AANTAL KIJKERS	WAAR- DERIN G **)	KIJKTIJD - AANDEE L
1	12 december	17.59	15	Sesamstraat	2.0%	292 duizend	9.0	7%
2	11 januari	18.30	15	Het Klokhuis	3.4	496 duizend	8.4	11
3	29 januari	20.32	26	Andere Tijden *)	3.0	438 duizend	8.1	8
4	3 oktober	19.00	25	Gewest	2.5	365 duizend	8.1	8
5	12 maart	20.01	25	Urbania	1.8	263 duizend	8.0	5
6	30 juni	20.33	77	Dokwerk	2.5	365 duizend	7.9	7
7	5 december	21.15	39	Zembla *)	2.2	321 duizend	7.9	5
8	17 april	20.08	75	Uur van de Wolf	1.9	277 duizend	7.9	5
9	16 december	20.16	93	Groot dictee der Nederl. taal	7.6	1.11 miljoen	7.8	16
10	16 november	12.00	98	Intocht Sinterklaas N1/N2	13.1	1.91 miljoen	7.7	79

Opmerking: Bij gelijke waardering is de kijkdichtheid bepalend voor de rangorde.
 *) Dit programma wordt uitgezonden onder medeverantwoordelijkheid van de VARA, de VPRO en/of de NOS.
 **) In het nieuwe waarderingsonderzoek - ingevoerd per 1 januari 2002 - worden in principe alleen programma's gewaardeerd die tussen 18.00 - 24.00 uur werden uitgezonden. Eerder uitgezonden programma's alleen in bijzondere gevallen. Het waarderingspaneel bestaat uit personen van 13 jaar en ouder.
 Het begrip marktaandeel is volgens richtlijnen van de Publieke Omroep gewijzigd in kijktijdaandeel. De inhoudelijke betekenis is hetzelfde: Van alle Nederlanders die tijdens de uitzending van betreffend programma televisiekijken, kijkt x% naar betreffend programma.
 Bron: Waarderingsonderzoek Uitgevoerd door Intomart bv in opdracht van Publieke Omroep.

De tien best beluisterde radioprogramma's

Evenals in de voorafgaande jaren komt ook in 2002 *de Sandwich* als het best beluisterde NPS-programma naar voren. In de eerste maanden van 2002 trekt dit programma op de zondagochtenden op Radio 2 gemiddeld 428 duizend luisteraars. Dit komt overeen met een luisterdichtheid van 3.1%.

Twee programma's die ook in 2001 in dit Top 10 overzicht voorkomen, zijn *Dag Zondag*, *Isabelle* en *Round Midnight*. Het bereik van *Dag Zondag* bedraagt in de periode mei-juni gemiddeld 97duizend luisteraars, *Isabelle* bereikt in dezelfde periode op donderdag 138 duizend luisteraars. *Round Midnight* wordt op de late vrijdagavond in de laatste maanden van dit jaar gevolgd door 69 duizend luisteraars.

De overige zes programma's komen niet in het Top 10 overzicht van 2001 voor. Deze zes programma's worden op Radio 1, 2 of 3 uitgezonden. Wordt in 2001 de helft van de tien best beluisterde NPS-programma's nog op Radio 4 uitgezonden, in 2002 komen programma's van deze zender niet meer in dit overzicht voor.

OVERZICHT 3: TIEN BEST BELUISTERDE NPS - RADIOPROGRAMMA'S IN HET JAAR 2002								
RANG-ORDE	MEET-PERIODE IN 2002	WEEKDAG	UITZEND-TIJDEN	ZENDER	PROGRAMMATITEL	LUISTER-DICHT-HEID	AANTAL LUIS-TERAARS	LUISTER-TIJD AANDEEL
1	jan / feb	zondag	11.04 - 11.58	Radio 2	Sandwich	3.1%	428 duizend	13
2	mei / juni	maandag	19.04 - 19.58	Radio 1	Kunststof	1.0	138 duizend	11
3	mei / juni	donderdag	18.07 - 19.58	Radio 3	Isabelle	1.0	138 duizend	9
4	nov / dec	donderdag	00.04 - 00.44	Radio 1	De 747AM Docu	0.9	124 duizend	31
5	jan / feb	woensdag	18.07 - 19.58	Radio 2	NPS op 3FM met Giel	0.8	111 duizend	8
6	mei / juni	zondag	06.04 - 08.58	Radio 2	Dag Zondag	0.7	97 duizend	10
7	nov / dec	vrijdag	23.04 - 01.00	Radio 2	Round Midnight	0.5	69 duizend	9
8	nov / dec	donderdag	20.04 - 21.58	Radio 3	En Dit is Claudia	0.5	69 duizend	8
9	jan / feb	zondag	22.04 - 22.58	Radio 2	Podium	0.4	55 duizend	9
10	mei / juni	zondag	21.04 - 21.58	Radio 1	Uit het nieuws	0.4	55 duizend	7

Opmerking: Bij gelijke luisterdichtheid is het luistertijdaandeel bepalend.
Bron: Continu Luisteronderzoek. Uitgevoerd door Intomart bv in opdracht van NOS, Ster en commerciële participanten.
1.0% luisterdichtheid staat voor 138.210 personen van 10 jaar en ouder. Het bereik van de radioprogramma's wordt gemeten in tweemaandelijks termijnen onder een steekproef van Nederlanders van 10 jaar en ouder. De waardering wordt niet gemeten.

Meer achtergrond over de onderzoeksactiviteiten van de NPS vindt u [hier](#)

<ONDERSTAANDE TEKST ALS 'DEEPLINK' OP INTERNET>

De onderzoeksactiviteiten van de NPS hebben betrekking op:

- programma's en programmeringomstandigheden
- de beeldvorming van de NPS
- concurrentieverhoudingen
- het functioneren van bepaalde programmacategorieën
- de ontwikkeling van het mediagedrag van bepaalde publieksgroepen
- de effecten van nieuwe media

Aan de hand van een continue stroom van bereikgegevens toetst de NPS het bereik en de waardering van haar programma's. Naast de algemene kijkdichtheid en waardering per uitzending, gaat het hier om de belangstelling van verschillende publieksgroepen, de publiekssamenstelling per programma, de binding met het publiek en ontwikkelingen in bereik. Deze gegevens worden zowel op ad hoc basis beoordeeld, als ook betrokken in programma-evaluaties.

De bereikgegevens voor televisie zijn dagelijks beschikbaar voor een publiek voor 3 jaar en ouder. Voor het meten van de waardering is een Waarderingspanel beschikbaar van 13 jaar en ouder. Voor de radio zijn de gegevens tweemaandelijks beschikbaar voor een publiek van 12 jaar en ouder.

Het bereik van de internetsites wordt gemeten met Sitestat. Het gebruik van internet op persoonsniveau wordt in Nederland gevolgd via een panel van Nielsen//Netratings. De resultaten van het internetonderzoek worden maandelijks gerapporteerd.

Onderzoeken 2002: Multicultureel

Vormen het continue televisie-onderzoek (SKO) en continue radio-onderzoek (CLO) de basis voor het bereikonderzoek, aanvullend onderzoek is noodzakelijk om aan de informatiebehoefte van management en programmamakers te voldoen. In dit kader vinden er in 2002 verschillende onderzoeken plaats die in het licht staan van de multiculturele programmering. Hier kunnen de volgende onderzoeken genoemd worden:

1. Mediagedrag Etnische Publieksgroepen 2002 (MEP2002)

In het reguliere media-onderzoek zijn de verschillende etnische publieksgroepen niet terug te vinden. Dit noodzaakt voorheen de NOS en sinds 1995 de NPS met enige regelmaat onderzoek naar deze publieksgroepen te laten uitvoeren. Deze onderzoeken vinden plaats sinds 1986.

In MEP2002 worden in totaal 2000 Turken, Marokkanen, Surinamers, Antillianen en Chinezen van 13 jaar en ouder ondervraagd. In dit onderzoek vindt in de eerste plaats een inventarisatie plaats van het gebruik van radio, televisie, printmedia en internet door deze publieksgroepen. Daarnaast wordt ingegaan op de achtergronden, kijkomstandigheden en informatiebehoefte. Tevens zal ingegaan worden op de betekenis van taalbeheersing, integratie, religie en normen en waarden op het mediagedrag, met name als het gaat om de keuze tussen eigen talige en Nederlandstalige media.

2. Dunya & Desie

Dit onderzoek betreft een pre-test op basis van een pilotversie van een multicultureel georiënteerde dramaserie gericht op 12- tot 18-jarigen. Het onderzoek bestaat uit groepsdiscussies met jongeren met een traditioneel Nederlandse of etnische achtergrond. Vragen die aan de orde komen, zijn: Wat vindt men van het realiteitsgehalte? Is het boeiend om naar te kijken? Hoe beoordeelt men de acteerprestaties van de verschillende personages?

3. Multiculturele Consumentenrubriek

Een onderzoek naar de belangstelling voor een programma met het karakter van een consumentenrubriek. Dit programma dient met name onderwerpen te behandelen, die de belangstelling hebben van etnische publieksgroepen. Ook dit onderzoek bestaat uit een serie groepsdiscussies, in dit geval met volwassenen met een Turkse, Marokkaanse, Surinaamse/Antilliaanse of autochtone achtergrond. Beoogd resultaat: Een oriëntatie op de mogelijkheden en beperkingen van een dergelijk programma, als het gaat om onderwerpkeuze, journalistieke benadering, presentatie en andere inhoudelijke aspecten. Het programma zal worden uitgezonden onder de titel PremTime vanaf 2 maart 2003.

4. En verder

Op verzoek van de redactie van het Tijdschrift voor Communicatiewetenschap wordt vanuit het NPS onderzoek een bijdrage geleverd aan een themanummer van dit vakblad. Het betreft het artikel *Media en etnische publieksgroepen in Nederland*, gepubliceerd in het tweede kwartaalnummer van 2002 van dit blad. Daarnaast wordt een bijdrage geleverd aan het NPS Symposium Toekomstmuziek, dat op 14 maart 2002 in Panama te Amsterdam plaatsvond. Naast een overzicht van de belangstelling voor de verschillende muziekgenres op radio en televisie, bestaat deze bijdrage uit een kritische beschouwing van de prijs-prestatieverhouding van programmagenres, zoals opera en jazz op televisie.

Overige onderzoeken 2002

Beoordeling NOVA 2002

Dit telefonisch uitgevoerde onderzoek houdt een beoordeling in van NOVA op tal van programma-inhoudelijke aspecten onder de doelgroep politiek geïnteresseerden. Ook wordt ingegaan op de beoordeling van vormgevingsaspecten en de positionering van NOVA ten opzichte van andere rubrieken. Dit onderzoek dient tevens ter oriëntatie van de voorbereidingen van de nieuwe opzet van NOVA, zoals deze eind januari 2003 zal worden doorgevoerd.

Profiel NOVA - publiek

In combinatie met het hiervoor genoemde telefonische onderzoek worden tevens analyses uitgevoerd op de databestanden van het continue kijkonderzoek. Met behulp van deze analyses kan een profiel worden samengesteld van diegenen die regelmatig naar NOVA kijken.

Profiel en publiek van Nederland 3

Ook voor dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van de databestanden van het continue kijkonderzoek. In dit geval wordt het Nederlandse publiek ingedeeld naar hun kijkfrequentie naar Nederland 3. Vervolgens worden deze publieksgroepen gekarakteriseerd naar kijkgedragkenmerken, kijktijd per zender, zendervoorkeur, demografische kenmerken, leefstijlvariabelen en interesses.

Normen en Waarden

Dit opinieonderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van verschillende omroeporganisaties, waaronder de NPS. In dit onderzoek wordt nagegaan hoe tolerant Nederlanders staan tegenover tal van controversiële uitingen op televisie, zoals racisme en discriminatie, vrouwonvriendelijk gedrag, aantasting van privacy, geroddel over bekende Nederlanders, harde interviews, geweld en sluitreclame. Het onderzoek bestaat tevens uit een inventarisatie van programma's die bij kijkers ergernis of op andere wijze tegenzin op roepen.

Vernieuwingen in het televisieonderzoek

Van CKO naar SKO

In het media - onderzoek bij de publieke omroep vinden in 2002 verschillende vernieuwingen plaats. Voorheen was de zeggenschap over het kijkonderzoek, het CKO, exclusief in handen van de beheerders van de publieke en commerciële televisiezenders, inclusief hun reclameverzorgende organisaties STER en IP. Die tijd is voorbij. Sinds 1 januari 2002 zijn hier de mediabureaus en adverteerders bijgekomen. De gezamenlijke zeggenschap van alle partijen is nu geregeld in het JIC (Joint Industry Committee). Het toezicht op en de coördinatie van de uitvoering van het onderzoek wordt toevertrouwd aan het SKO (Stichting Kijkonderzoek). Het SKO publiceert onder meer een dagelijks bijgewerkt overzicht van de kijkcijfers van de afgelopen dagen. Dit is te vinden op de internetsite www.kijkonderzoek.nl.

Geavanceerde analyse software

Met ingang van het nieuwe kijkonderzoekcontract begin 2002, wordt tevens een aantal technologische vernieuwingen doorgevoerd. Voorheen waren standaard alleen bereikresultaten geaggregeerd op programmaniveau beschikbaar: de kijkdichtheid per programma. Tegenwoordig kunnen de afnemers standaard beschikken over gegevens op respondentniveau. Hierdoor is het bijvoorbeeld mogelijk om zelf bepaalde publieksgroepen te definiëren en kijkers te volgen over langere perioden. Hoeveel kijkers hebben naar een serie gekeken? Hoeveel afleveringen zagen zij? Wat zijn de kenmerken van deze kijkers? etc.) Om gebruik te kunnen maken van de geavanceerde mogelijkheden van het nieuwe kijkonderzoek diende tevens nieuwe analysesoftware ontwikkeld te worden. Inmiddels is bij de publieke omroeporganisaties het Deense softwarepakket AdvantEdge in gebruik genomen. Dit pakket is inmiddels vrijwel volledig aangepast aan de

Nederlandse eisen. Vooral de optie om behalve analyses op zenderniveau, ook analyses op omroepniveau uit te voeren, kostte veel hoofdbrekens bij de Deense software - ontwikkelaars.

Daarnaast wordt bij de Publieke Omroep, de TROS en de AKN het geavanceerde analysesysteem PeakTime geïntroduceerd. In grafische vorm kunnen hier de ontwikkelingen van het kijkgedrag van de voornaamste Nederlandse televisiezenders, vanaf een dag na uitzending, van minuut tot minuut gevolgd worden. De bereikresultaten zijn in dit systeem gekoppeld aan digitale registraties van de uitzendingen van betreffende zenders. Deze uitzendingen zijn te zien op monitoren naast of achter de grafische weergave van het bereikverloop. Hierdoor is het mogelijk opmerkelijke momenten in het kijkgedrag in verband te brengen met de inhoud van een uitzending. Zo kan geconstateerd worden dat kijkers in een zwak moment van de uitzending in grote getallen overschakelen naar een andere zender.

Waarderingsonderzoek via internet

Om redenen van technische aard is het niet langer mogelijk om de deelnemers aan het kijkonderzoek tevens een waarderingscijfer te laten geven. Dit maakt de opzet van een op zichzelf staand waarderingsonderzoek noodzakelijk. Sinds het voorjaar van 2002 bestaat deze opzet uit een panel van 8500 personen, die regelmatig op internet inloggen op de Waarderingsite van Bureau Intomart. Zij kunnen hier aangeven naar welke van de vermelde programma's zij hebben gekeken en vervolgens hun waardering voor dit programma kenbaar maken. Doordat het onderzoek via internet plaatsvindt, zijn de gegevens niet alleen snel beschikbaar, maar is het tevens mogelijk ander onderzoek binnen dit panel uit te voeren. Hierbij is het mogelijk respondenten te selecteren op bepaalde achtergrondkenmerken of op kijkgedrag. Zo is het mogelijk om ouders van kinderen in de leeftijd van 3 t/m 7 jaar te selecteren, die tevens regelmatig naar Sesamstraat kijken.

COMMUNICATIE

Op het gebied van communicatie neemt de programmavorlichting, ofwel het verkrijgen van zo veel mogelijk publiciteit in de media voor de programma's van de NPS, traditiegetrouw een voorname plaats in. Dankzij extra inspanningen en ondersteuning in de vorm van print en advertenties, krijgen programma's als Dunya & Desie, Frølive en Circus Kiekeboe bijzonder ruime (en positieve) aandacht in kranten, bladen en tijdschriften.

Ook is er dit jaar extreem veel aandacht voor ontwikkelingen rond een aantal programma's. In het begin van het jaar wekt de voorgenomen samenvoeging van Van Gewest tot Gewest en Urbania veel beroering, waarin de opheffing van Van Gewest tot Gewest tot nationaal nieuws wordt bestempeld. In de tweede helft van het jaar zijn de ontwikkelingen bij NOVA diverse malen aanleiding tot uitgebreide berichtgeving in kranten en bladen en op radio en televisie. Al deze ontwikkelingen leggen een groot beslag op zowel de pers- als de publieksvoorlichting, die in handen ligt van de afdeling Pers & Communicatie.

Vanaf begin mei worden in het kader van het vergroten van de naamsbekendheid links boven in het scherm de letters NPS getoond. De meeste reacties zijn positief, een enkeling vindt het jammer dat de NPS meedoet aan de 'beeldvervuiling'.

Op het gebied van PR en corporate promotie blijken de muziek-, film- en documentairefestivals weer waardevolle momenten om met de juiste doelgroepen in contact te komen. Tijdens festivals als North Sea Jazz, Dunya, het Nederlands Film Festival, IDFA en de Nederlandse Muziekdagen is de NPS zichtbaar aanwezig met diverse activiteiten en promotiemiddelen.

Ander speerpunt in de communicatie is de interne communicatie. De intranetsite krijgt een facelift en wordt met meer functionaliteiten uitgebreid. De Wandelgangen wordt in vorm en inhoud aangepast naar aanleiding van een lezersonderzoek en interne discussies. Het

Zomerfeest krijgt via een andere opzet en locatie (Bloemendaal aan Zee) een nieuwe impuls en van de jaarlijkse Winterpersconferentie wordt een kopie-bijeenkomst georganiseerd exclusief voor de medewerkers van de NPS.

VOORUITBLIK

Televisie

Het accent in de televisieprogrammering zal de komende periode liggen op het zichtbaar maken van de multiculturele samenleving in verschillende programmavormen. Ook wil de NPS een betrouwbaar informatieplatform zijn voor de publieke meningsvorming. Verder blijven belangrijke manifestaties in de Nederlandse culturele wereld gerichte aandacht krijgen. Op het terrein van de overige speerpunten zoals jeugd, (culturele) documentaires en drama worden nieuwe concepten ontwikkeld naast hoogwaardige bestaande producties.

Radio

Veranderende maatschappelijke verhoudingen vragen om een herijking van het beleid van anderstalige programma's en dalende financiën vragen om nog scherpere programmatische keuzes.

Voor Radio 2 en Radio 4 (gesproken woord) komen hiervoor in aanmerking. Voor Radio 747 AM wordt nieuw beleid ontwikkeld om het station meer toegankelijk voor een algemeen publiek te maken en de meer doelgroepgerichte programma's worden via andere (nieuwe) media verspreid.

Nieuwe Media

De NPS wil binnen de gezamenlijke thema- en doelgroepsites haar prioriteiten vorm geven en daarin een centrale positie innemen. Daarbij wil de NPS ook haar specifieke doelgroepsites zoals dans, opera, jazz, korte film, etc. uitbouwen. Naast de nu al bijna traditionele sites en de al bestaande chat-mogelijkheden is er een aantal speciale toepassingen die de NPS vanaf 2003 meer zal gaan benutten. De digitale nieuwsbrief en het SMS Gateway-project zijn hier goede voorbeelden van.

Personeelsbeleid

De instroom van mensen van niet-Nederlandse afkomst blijft achter in relatie tot de samenstelling van de Nederlandse samenleving. Verder is de gemiddelde leeftijd van de medewerkers vrij hoog. Bij werving van nieuwe medewerkers zal op deze twee punten extra nadruk worden gelegd.

Er wordt een personeelsevaluatiesysteem ingevoerd en er zal een nieuw opleidingsplan worden opgesteld, waarbij nog sterker wordt ingespeeld op de behoefte van de medewerkers zelf.

Imagoverbetering

Uit imago-onderzoeken van de laatste jaren blijkt dat de NPS geen alom bekende omroep is bij kijkers en luisteraars. Andere omroepen zijn zich steeds meer gaan profileren om herkenbaar te blijven binnen de netprofilering en ook de NPS wil een sterk en herkenbaar merk zijn. Het blijven maken van goede en spraakmakende programma's en het regelmatig winnen van prijzen draagt natuurlijk in hoge mate bij aan de herkenbaarheid. Daarnaast wordt het communicatiebeleid verder aangescherpt.

TELEVISIE 2002

INLEIDING

2002 is één van de roerigste jaren uit de geschiedenis van de NPS. Het is niet alleen het jaar van grote maatschappelijke veranderingen. Ook programmatisch gebeurt er veel in 2002. Oude programma's maken plaats voor nieuwe, andere ondergaan een ingrijpend veranderingsproces, weer andere verdwijnen. Dat gaat niet zonder slag of stoot. Met name de veranderingen bij NOVA gaan gepaard met veel publicitair rumoer. Ook bij andere programma's zijn er de nodige veranderingen. Van Gewest tot Gewest, de op het NOS-journaal na oudste rubriek van de Nederlandse televisie gaat in 2002 op in het nieuwe binnenlandprogramma 'Gewest'. Met het programma 'Top 2000' gaat de NPS een uniek samenwerkingsverband aan met Radio 2; er komt een nieuw wekelijks jazzprogramma en de NPS zendt de eerste serie uit van 'Dunya & Desie', een succesvolle en inmiddels bekroonde multiculturele dramaserie voor jongeren.

Op multicultureel terrein doet de NPS nadrukkelijk van zich spreken. De documentaireserie 'De Akbarstraat' met Felix Rottenberg is aanleiding tot veel discussie, Jörgen Raymann presenteert voor het tweede achtereenvolgende jaar zijn succesvolle programma 'Raymann is Laat' vanuit Nighttown in Rotterdam, er is prachtig multicultureel televisiedrama uit binnen-en buitenland en ook op muziekgebied laat de NPS zien dat zij haar multiculturele opdracht serieus neemt. Cultuur is vanouds een belangrijke pijler van de programmering. Met een groot aanbod aan muziek- en dansproducties, drama en documentaires probeert de NPS op een creatieve en vernieuwende manier invulling te geven aan haar bijzondere wettelijke opdracht op dit gebied. Het culturele pakket bestaat uit documentaires in 'Het Uur van de Wolf' en 'Dokwerk', uit bijzondere operaregistraties en dansfilms en uit spraakmakend en onderscheidend televisiedrama. Voor de culturele sector en voor onafhankelijke programmamakers en producenten blijkt de NPS ook in 2002 een aantrekkelijke co-productiepartner te zijn.

In 2002 is de NPS opnieuw één van de meest onderscheiden omroepen van Hilversum, met een groot aantal Gouden Beelden, een Gouden Kalf, een Europese onderscheiding voor Andere Tijden, een prestigieuze Spaanse prijs voor Dunya en Desie, de Kleine Kinderkast voor Het Klokhuis en een groot aantal nominaties in binnen- en buitenland.

Ook in de omgeving waarin de NPS opereert, het Derde Net en de Publieke Omroep als geheel, verandert het nodige. Begin 2002 treedt een nieuwe netcoördinator aan, die na een paar maanden al weer vertrekt. Hij wordt opgevolgd door Hans van Beers, die eerder dan voorzien vertrekt uit de Raad van Bestuur van de Publieke Omroep. Onder deze netcoördinator wordt nu een stevige basis gelegd voor een nieuw uitzendschema voor de komende jaren.

ANDERE TIJDEN

Het geschiedenisprogramma Andere Tijden dat de NPS in samenwerking met de VPRO produceert, wil in het derde jaar van zijn bestaan vooral aantonen dat geschiedenis niet alleen maar bestaat uit de lotgevallen van beroemdheden en machthebbers in vroeger tijden. Het kiest zijn onderwerpen in alle hoeken van de maatschappij, variërend van het bijzonder onderwijs tot de jongerenfilm Spetters, van de zwakzinnigenzorg tot de wereld van de hooligans en van het internationale terrorisme tot de opkomst van de anti-conceptie.

Daarmee kan *Andere Tijden* zich in 2002 met een toenemend aantal vaste fans omringen. De kijkcijfers tonen gestage groei, en het aantal enthousiaste reacties eveneens. Eén van de redactionele speerpunten in 2002 is het Nederlandse beleid inzake Nieuw Guinea. Daarover weten we, over het algemeen, opmerkelijk weinig, en de archieven zijn langzamerhand voluit opengelegd. *Andere Tijden* vormt een *'task force'* op dit terrein met een aantal opmerkelijke verhalen. De persoonlijke betrokkenheid van Prins Bernhard bij een plan tot terugtrekken van Nederland uit Nieuw Guinea leidt tot een uitzending die veel publiciteit, soms zelfs voorpaginanieuws, in de dagbladen oplevert. En de onthulling dat er zich in dat deel van de wereld een opleving van koppensnellen voordoet, als gevolg van een door de Nederlandse overheid bestelde propagandafilm, brengt verschillende Kamerleden ertoe het kabinet alsnog om opheldering te vragen.

De stroom opmerkelijke nieuwsgebeurtenissen in het Nederland van 2002 inspireert de redactie van *Andere Tijden* tot extra inspanningen. Zo wordt direct na de moord op Pim Fortuyn een uitzending ingelast over de onwezenlijke verkiezingen van 1977 die geheel beheerst werden door de Molukse gijzeling die toen aan de gang was - naar analogie van de verkiezingsdag van 15 mei 2002. Ook de val van het kabinet-Balkenende leidt tot een uitzending met een historische parallel: de ongelukkige regeerperiode van DS'70 blijkt in veel opzichten te vergelijken met het debuut van de LPF op het regeringspluche. Veel *Andere Tijden*-kijkers kijken hun ogen uit als, kort voor het sprookjeshuwelijk van Willem-Alexander en Maxima, de redactie de ruim drie maanden (!) durende huwelijksreis van prinses Juliana en prins Bernhard uit 1937 reconstrueert.

Nevenwerkzaamheden

Het wekelijks verzorgen van een verrassende, actuele en vooral informatieve aflevering van *Andere Tijden* blijft natuurlijk de hoofdtaak van de redactie, maar de nevenwerkzaamheden breiden zich in 2002 flink uit. Zo komt eind 2002 het derde Jaarboek *Andere Tijden* uit, met een bloemlezing van artikelen over de interessantste onderwerpen die het afgelopen seizoen in het programma werden behandeld. Verder verschijnt wekelijks de website www.anderetijden.nl, waarin steeds veel achtergrondinformatie staat over de uitzending van die week. In 2002 komt daar een nieuwe activiteit bij: onder de paraplu van de omroepwebsite presenteerde *Andere Tijden*, samen met het VPRO-radioprogramma OVT, de site *'/geschiedenis'*, waar beide redacties extra actuele geschiedenisinformatie publiceren. Het aantal bezoekers van die site blijkt de laatste maanden spectaculair te stijgen.

Grote Geschiedenis Quiz

En dan is er op tweede paasdag tenslotte nog een nieuw fenomeen op Nederland 3: de Grote Geschiedenis Quiz. Een programma van anderhalf uur, dat, gepresenteerd door Jan Tromp, bijna een miljoen kijkers weet te boeien met geschiedenisvragen. Het meest gewaardeerd worden blijken de redacties de talrijke onbekende filmfragmenten die de vragen vergezellen. De belangstelling voor het programma, waarin D66-leider Thom de Graaf op het nippertje van de eerste plaats wordt afgehouden, is voor iedereen een verrassing. Daarom besluit *Andere Tijden* om, opnieuw in samenwerking met het Historisch Nieuwsblad en De Volkskrant, ook in 2003 een Grote Geschiedenis Quiz te produceren, opnieuw op tweede paasdag. Het is een programmatype dat voortreffelijk past in de doelstellingen van de NPS, de VPRO en het derde net.

Andere Tijden valt in 2002 opnieuw in de prijzen. Een jaar na de Nipkow-schijf (de prijs van de Nederlandse tv-recensenten) krijgt het geschiedenisprogramma van NPS en VPRO in de zomer van 2002 de Comenius Euromediamedaille. Dat is een internationale prijs voor projecten met bijzondere educatieve multimediale betekenis. De prijs wordt uitgereikt in Berlijn. Het juryrapport prijst de originele en gedegen behandeling van historische onderwerpen.

NOVA

Voor NOVA is 2002 het meest turbulente jaar in zijn 10-jarige geschiedenis. Dat is niet alleen het gevolg van een aantal gebeurtenissen waarmee de actualiteitenredactie wordt geconfronteerd (de Tweede Kamerverkiezingen in mei, vlak na de moord op Pim Fortuyn, de val van het kabinet Balkenende, de publicatie van het Srebrenica-rapport van het NIOD en twee parlementaire enquêtes). De turbulentie heeft vooral te maken met het programma zelf en is een gevolg van het vernieuwingsproces, dat met de komst van de nieuwe hoofdredacteur Rik Rensen op 1 april wordt ingezet.

NOVA moet als toonaangevende actualiteitenrubriek nieuw elan en uitstraling krijgen. Dat geldt voor de journalistieke aanpak, de presentatie en het decor. Ook de onvrede over de samenstelling van het actuele deel van NOVA en de daling van kijkcijfers en marktaandeel zijn aanleiding voor ingrijpende veranderingen. Een eerste stap is het opnieuw definiëren van de doelgroep. NOVA richt zich op een breed geïnteresseerd publiek, de ‘moderne burgerij’ tussen 30 en 55 jaar: mensen met kinderen, actief in hun carrière, vaak tweeverdieners met een open oog voor de omgeving, flexibel, mobiel, zonder onwrikbare standpunten.

De hoofdredactie kiest voor haar nieuwe visie de volgende formulering: “NOVA is een televisie-actualiteitenrubriek met als doel de actualiteit in binnen- en buitenland zodanig te belichten en van context en perspectief te voorzien, dat hij onmisbaar is voor de meningsvorming van zijn doelgroep, de mondige moderne burger. Binnen de verschuiving die plaatsvindt van informatie via tekst naar informatie via beeld, van folio naar video, wil NOVA de kwaliteitsrubriek zijn.” Het motto van NOVA volgt daaruit vanzelfsprekend: “Zonder NOVA geen discussie.”

In een poging de redactie een duidelijk beeld te geven van het aandachtsgebied en de belevingswereld van de beoogde NOVA-kijker, wordt in samenwerking met de afdeling kijkonderzoek van de NPS een uitgebreide lijst gemaakt van thema’s en dossiers. Vooral veiligheid, misdaad en justitie, de multiculturele samenleving, onderwijs en gezondheidszorg (in het door Pim Fortuyn gedomineerde verkiezingsjaar 2002 ook de belangrijkste thema’s van de met veel heftigheid gevoerde campagne) komen in het onderzoek naar voren als de belangrijkste thema’s van de komende jaren. Thema’s waarop de redactie van NOVA zich moet organiseren om in de eredivisie van de actualiteitenprogramma’s een toonaangevende rol te blijven spelen.

Na een sterke-zwakke analyse van de redactie wordt de organisatie van NOVA op een aantal onderdelen aangepast. Nieuw is de opzet van een speciale gastenredactie. De (deel)redactie onderzoeksjournalistiek krijgt een extra personele injectie. Een goed functionerende onderzoeksredactie biedt NOVA de mogelijkheid zich door middel van eigen(zinnige) verhalen te onderscheiden. Het opzetten van de gastenredactie is in de concurrentie met andere televisieprogramma’s bittere noodzaak geworden omdat studiogasten niet meer zoals vroeger automatisch naar NOVA komen. De sfeer van het nieuwe NOVA moet primair gericht zijn op inhoud en kwaliteit, met ruimte voor de onverwacht persoonlijke vraag, het persoonlijk getinte interview, de beslisser achter de beslissing. Soms strak, soms baldadig. Er moet afwisseling komen tussen studio, locatie, interview, debat en reportage. NOVA moet weer het podium zijn voor het debat met de hoofdrolspelers uit het nieuws. Dat betekent de noodzaak van een hoog tempo, veel flexibiliteit en afwisseling en veel schakelingen. Het betekent ook dat bij een topgast al het andere moet wijken. Dubbelpresentatie moet één van de vernieuwende elementen worden van het nieuwe Nova.

Door het uitlekken van de plannen in De Volkskrant van 18 juni 2002 ontstaat zoveel onrust onder de presentatoren en op de redactie, dat er grote schade ontstaat aan de voortgang van het vernieuwingsproces. Het komt tot een breuk met de drie presentatoren. Toch wordt er de maanden daarop hard gewerkt aan de vernieuwing van de rubriek die in de loop van 2003 zijn beslag moet krijgen. Tijdens alle commotie wint NOVA nog een prestigieuze prijs: het Gouden Beeld in de categorie Nieuws en Actualiteiten, voor de bijna avondvullende uitzending over het langverwachte Srebrenica-rapport.

ZEMBLA

De geruchtmakende Zembla-uitzending rond de bouwfraude uit november 2001 krijgt een vervolg in 2002 met drie uitzendingen over corrupte ambtenaren, gesjoemel rond Vinex-locaties en de presentatie van het eindrapport van de parlementaire enquêtecommissie. Er is veel aandacht aan de opkomst en ondergang van Pim Fortuyn en Leefbaar Nederland en de spanningen in de allochtone gemeenschap in Nederland na de aanslagen in New York. De Zembla-uitzending 'De geest uit de fles' wordt genomineerd voor de Zilveren Zebra (ASN-mediaprijs), de jaarlijkse prijs voor de film, die op een inventieve en kritische wijze de multiculturele samenleving in Nederland belicht. Ook zijn er nominaties voor twee 'Gouden Beelden' (Academy Awards). De film 'Zelfmoord van een vluchteling' wordt bekroond en ontvangt een geldbedrag van € 50.000. Opnieuw ondergaat de leiding van Zembla een wisseling. Kees Driehuis neemt de plaats in van Christof van Basten Batenberg en keert terug als eindredacteur op zijn oude plek.

GEWEST

In september is de eerste uitzending van het programma Gewest, een nieuwe reportagerubriek over de veelkleurige Nederlandse samenleving gepresenteerd door Aldith Hunkar. Gewest komt voort uit Van Gewest tot Gewest en Urbania. Hoewel het samenvoegen van twee bestaande programma's met een lange en trotse geschiedenis geen simpele zaak is, en het uitwerken van de formule veel tijd en energie kost, blijkt Gewest een programma te worden met een duidelijk eigen karakter. Het programma heeft een website waarop het publiek vaak en op een positieve manier reageert. De programmamakers hebben er zin in. Gewest is een programma met toekomst.

De onderwerpen lopen sterk uiteen maar hebben een duidelijke overeenkomst: ze gaan over gewone mensen tegen de achtergrond van de actualiteit, of een ontwikkeling in de tijdgeest: mooi gefilmd en gemonteerd, met oog voor ernst en humor. Gewest wordt niet geregeerd door de waan van de dag. De makers gaan op zoek naar menselijke verhalen die tegelijkertijd een tijdsbeeld opleveren. Vergeleken met andere binnenlandrubrieken is er relatief veel tijd voor diepgang en zorgvuldige registratie en montage. Het programma heeft in zijn korte bestaan al een serie ontroerende portretten opgeleverd. Voorbeelden zijn 'Campingvaders' (over gescheiden vaders die wegens geldgebrek op de camping gaan wonen), 'Hans Sanders' (over de zanger van de band 'Bots', toen marxistisch, nu golfspelend miljonair), 'Hangouderen in Leerdam' (over drie mannen die van hun gemeente een eigen hangplek krijgen) en tenslotte een uitzending over eenzaamheid en de waarde van het huwelijk op latere leeftijd.

DOCUMENTAIRES

Het Uur van de Wolf

Documentaires zijn een belangrijk onderdeel van het programmapakket van de NPS. Voor Het Uur van de Wolf is 2002 een succesvol jaar. Het is een gelukkige en terechte beslissing om de vele facetten van het nationale en internationale culturele leven aan bod te laten komen in een documentaire programmaserie, zoals die onder de Uur van de Wolf-noemer wordt uitgezonden. Een heldere, specifieke, publieke taak, waar de NPS met grote regelmaat om geprezen wordt. Tijdens het Nederlands Filmfestival 2002 gaat een opvallend groot aantal 'Wolfdocumentaires' in Utrecht in première. Voor het eerst in de geschiedenis van het Festival wordt een documentaire tot openingsfilm verkozen: de film *Ramses* van Pieter Fleury, die later wordt onderscheiden met het Gouden Kalf voor de beste lange documentaire.

Het Wolfjaar begint met een brutaal filmportret van de Amerikaanse schrijver/zanger Kinky Friedman, gemaakt door Simone de Vries met als titel *Proud to be an asshole from El Pas*. Regisseur Pieter Verhoeff maakt tussen zijn speelfilmprojecten door een interessante documentaire *Eigen Weg*, over de eigenzinnige schilder Leon Adriaans. Leon Giesen portretteert op intieme wijze dirigent Edo de Waart. Ruud van Gessel doet datzelfde met beeldend kunstenaar Aat Veldhoen. Saskia Vredeveld reist in Zuid-Afrika mee met fotograaf Roger Ballen die de blanke *outcasts* in zijn land op een excentrieke wijze afbeeldt. Regisseur Hans Hylkema duikt in het bijzondere levensverhaal van de Surinaamse saxofonist Kid Dynamite dat hij fraai weet vorm te geven. Ger Poppelaers tenslotte maakt een meer traditionele, maar vakkundige filmbiografie van bioscoopmagnaat Abraham Tuschinski.

Wat opvalt is dat het merendeel van de culturele documentaires in de uitwerking vaak de portretvorm aannemen. Daar is niets mis mee, zolang dat niet leidt tot een clichématige, routineuze aanpak. Om die reden is de 'Wolfredactie' blij met het werkstuk van Kees Colenbrander, die samen met video-editor Mario Steenbergen doelbewust en met succes op zoek gaat naar nieuwe en spannende elektronische montage-oplossingen in hun portret van de Amerikaanse componist/ arrangeur Van Dyke Parks. Ook de jonge filmmaakster Jasmina Fekovic weet te overtuigen met haar spectaculaire filmportret *Mathilde Willink – Superpoes*. De getalenteerde Michiel van Erp toont in zijn documentaire *Vergeet Mij Niet* met scherpte en humor de fascinatie van een groepje fans voor hun Zangeres Zonder Naam. Eén van de hoogtepunten is de uitzending van de film *De Zee die denkt*, onderscheiden met de Joris Ivens Award 2000. De documentaire beleeft na een succesvolle filmfestivaltour en zes internationale onderscheidingen zijn Nederlandse televisiepremière. De zorgvuldig geselecteerde buitenlandse aankopen vormen ook dit jaar een waardevolle en wervende aanvulling op het documentaire-aanbod van Het Uur van de Wolf.

Dokwerk

Een spraakmakende NPS-bijdrage aan de documentaire rubriek Dokwerk is de driedelige serie *De Akbarstraat*, geregisseerd door Jan Bosdriesz en gepresenteerd door Felix Rottenberg. Dit is een bijzonder project, waarbij de feitelijke opnameperiode wordt voorafgegaan door een uitgebreide negen maanden durende research, waarin de onderzoekers daadwerkelijk een pand betrekken in de allochtone buurt die onderwerp van de serie vormt. Uit de vele reacties van pers en publiek wordt duidelijk dat De Akbarstraat een onmiskenbare rol vervulde bij het losmaken van het maatschappelijk debat over deze thematiek. Met dergelijke informatieve, journalistieke programma's bevestigt de publieke omroep overduidelijk zijn bestaansrecht. Later in het jaar is dit programma nogmaals (mede-)aanleiding voor een debat, waarbij dit keer niet de inhoud maar de vorm ter discussie wordt gesteld. Binnen de documentaire wereld werd over de artistieke kwaliteit van de zogenoemde 'creatieve documentaire' ernstige bezorgdheid geuit en werd met een beschuldigende vinger naar de televisie gewezen als de boosdoener die dit kwaliteitsverlies zou veroorzaken. Omgekeerd werd de Nederlandse documentairemakers voorgehouden, dat hun maatschappelijke engagement wel op een erg laag pitje lijkt te staan, gegeven het feit dat de politieke chaos in ons land

van het afgelopen jaar op geen enkele wijze in hun producties wordt gereflecteerd. Aan deze alleszins interessante discussie, waarover het laatste woord nog niet is gesproken, neemt ook de documentaire afdeling van de NPS nadrukkelijk deel. Zowel de omroep, als de makers en de kijkers zijn gebaat bij een zo groot mogelijke helderheid in de uitgangspunten van het documentaire beleid en in de presentatie van dat aanbod.

Het NPS-aandeel in Dokwerk 2002 overziend, valt er zeker een aantal boeiende producties te noemen: *De vrienden van Mugabe* van Roel van Broekhoven; *Ruud en Ria - tot de dood ons scheidt* door Roy Dames; *Wheels of Fortune* van Wilco Bello, die daarvoor de Prijs van de Stad Utrecht ontvangt, als beste debuut; *Sark – kleine wereld*, het eerste resultaat van het samenwerkingsverband tussen NPS en ARTE, door regisseur Joost Seelen en *Brooklyn Stories* van Jos de Putter; het droomdebuut *Corsokoorts* van IDFA-workshop winnares Dorien Janssen en de televisievertoning van de Ajaxfilm van Roel van Dalen, die bijna 500.000 kijkers trok. Ook de onderscheiding voor *Na de lente van '68* van regisseuse Aliona van der Horst, het Gouden Beeld voor de beste televisiedocumentaire, stemt tot grote tevredenheid. In de komende jaren zal het onze ambitie zijn om te trachten iets meer samenhang en consistentie, zowel in vorm als inhoud, in het pakket aan te brengen.

JEUGD

Het Klokhuis

Het Klokhuis is naast het *Jeugdjournaal* in 2002 weer het best bekeken jeugdprogramma van alle Nederlandse televisienetten. De ThemawEEK Veiligheid krijgt veel reacties en positieve publiciteit (Veiligheid is het centrale thema van de Nationale WeteneEK). Dat geldt ook voor de ThemawEEK Europa uitgezonden in Het klokhuis voorafgaand aan de Europese Top in december over de uitbreiding van de Europese Unie.

Deze themaweken worden door de website www.hetklokhuis.nl ondersteund. De site, met samenvattingen van en achtergrondinformatie over in het programma uitgezonden onderwerpen, is binnen twee jaar voor veel scholieren, ook uit de onderbouw van middelbare scholen, een populaire informatiebron geworden voor spreekbeurten en werkstukken. *Het Klokhuis* wordt genomineerd voor de Eureka! Prijs van de Stichting Weten, de Gouden Stuiver, de jeugdprijs van de Gouden Televizier en, al voor de vierde maal, bekroond met de Kleine Kinderkast.

Sesamstraat

In 2002 zendt de NPS 365 afleveringen uit van het kinderprogramma *Sesamstraat* die op weekdagen 's morgens worden herhaald op Z@ppelin. Uit de cijfers blijkt dat de meeste kijkers het programma hebben teruggevonden na de verplaatsing in 2001 naar (het relatief vroege) 18.00 uur. In de tweede helft van het jaar treedt de nieuwe figuur 'Buurman Baasje' aan, een rol van acteur Martin van Waardenberg. De buurman woont niet *in* maar vlakbij Sesamstraat. De narrige buurman ergert zich vooral aan de kinderen van Sesamstraat. Daarom komt hij regelmatig langs om te klagen over het rumoerige en "onuitstaanbare" gedrag van Pino, Tommie en Ieniemienie. Vooral Pino, stevast "die vogel" genoemd, moet het ontgelden. Buurman Baasje blijkt een succes; reden dat Van Waardenberg, bekend van het VPRO-programma *Loenatik* en het duo Waardenberg & De Jong de rol volgens plan de komende jaren blijft vertolken. Voor de Sinterklaasuitzending op 5 december wordt de jaarlijkse special *Sinterklaas in Sesamstraat* gemaakt. Voor het eerst in de geschiedenis van

het programma kijken meer dan een miljoen mensen naar deze middaguitzending. Het succes kan niet los worden gezien van het effect van het, door de NPS geproduceerde, ongekend populaire *Sinterklaasjournaal* dat drie weken lang dagelijks op Z@ppelin wordt uitgezonden.

Sinterklaasjournaal

De NPS produceert in 2002 namens zeven publieke omroepen de tweede serie van *Het Sinterklaasjournaal*. De programma's ondergaan, in vergelijking met de eerste serie, enkele belangrijke inhoudelijke wijzigingen met de bedoeling de verhaallijnen meer dan voorheen te concentreren op de verwickelingen rond Sinterklaas en zijn Pieten. De serie bestaat uit 22 afleveringen van 10 minuten. De gebeurtenissen blijven de Nederlandse kleuters (en hun ouders) tot lang na de uitzendingen bij. Zo draaien de Pieten op weg naar Nederland onder de ogen van de kijkers de stoomboot van Sinterklaas om en zetten koers naar Spanje. Hun actie wordt gemotiveerd door de angst voor een grote watersnood in Zaltbommel, waar de intocht plaatsvindt. De verwarring en paniek blijken het gevolg van een vreselijk misverstand. De Pieten hadden het lied *In die grote stad Zaltbommel* wat al te letterlijk geïnterpreteerd. Dankzij persoonlijk ingrijpen van Sinterklaas komt alles toch nog op zijn pootjes terecht. Juist als de rust is weergekeerd, presteren de Pieten het om de stoomboot verkeerd aan te leggen zodat de die, met alle pakjes voor 5 december, dreigt af te drijven: een onvergeeflijke stommitieit die Nederland twee weken lang in zijn greep houdt. De nieuwe aanpak blijkt bijzonder succesvol. Het programma trekt 40% meer kijkers dan in het voorgaande jaar. Dat komt neer op een dagelijks gemiddelde van 670.000, een uitzonderlijk hoge score gezien het uitzendtijdstip (17.45 uur). De marktaandeelen lopen op tot soms 20%. De best bekeken aflevering, waarin Pakjesboot-12 wordt teruggevonden haalt zaterdag 30 november 780.000 kijkers.

Intocht Sinterklaas

De traditionele *Intocht van Sinterklaas* vindt plaats op 16 november in Zaltbommel. De NPS verzorgt een rechtstreekse anderhalf uur durende uitzending. Nadat de stoomboot is afgemeerd aan de kade van het fraaie historische stadje, worden Sinterklaas en zijn gevolg na de rondrit door de burgemeester ontvangen op het podium voor het stadhuis, onder het oog van het massaal toegestroomde publiek. Het programma moet het voor het eerst stellen zonder verslaggever Aart Staartjes en regisseur Rudolf Spoor. De programmamakers besluiten daarom de opzet van het programma op een aantal belangrijke punten te wijzigen.

Door het succes van *Het Sinterklaasjournaal* in 2001 en het streven om alle Sinterklaasprogramma's van de NPS inhoudelijk op elkaar af te stemmen wordt De Intocht uitgezonden als extra editie van het Sinterklaasjournaal. Daarom opent Dieuwertje Blok, presentator van het Sinterklaasjournaal, de uitzending vanuit de Sinterklaasjournaal-studio en stelt de kijkers op de hoogte van de laatste verwickelingen rond de stoomboot. Vanuit deze studio wordt live overgeschakeld naar drie verslaggevers op locatie, die Dieuwertje en de kijkers vertellen over de toestand in Zaltbommel. Rik Hoogendoorn is er als centraal verslaggever, Aldith Hunkar staat klaar op de kade klaar om Sinterklaas samen met de burgemeester te ontvangen en Lot Lohr peilt de stemming bij het publiek dat in de stad in spanning wacht op de dingen die komen. De angst dat Sinterklaas met zijn Pieten koers zetten richting Spanje wordt weggenomen zodra Dieuwertje de beschikking heeft over de beelden waaruit blijkt dat Sinterklaas 's nachts zélf de boot alsnog in de goede richting heeft gestuurd. In de enerverende uitzending komt dus alles goed, en Sinterklaas kan beginnen aan de rondrit door de stad op zijn paard Amerigo. Later is in het Sinterklaasjournaal te zien dat Amerigo verliefd wordt op een pony uit één van de kinderoptredens.

De inhoudelijke afstemming van De Intocht op het Sinterklaasjournaal en de gekozen vorm van de uitzending blijken een gunstig effect te hebben. Met 1,7 miljoen kijkers en een waardering van 7.7 lijkt de dalende tendens in de kijkcijfers van de afgelopen jaren (1.8 naar 1.3 miljoen) te zijn gekeerd.

MULTICULTUREEL

Nog niet eerder is er zoveel aandacht op de Nederlandse televisie geweest voor de dilemma's en spanningen die onze kleurrijke samenleving soms lijken te veranderen in een slagveld van tegenstellingen. Na 11 september en de dood van Pim Fortuyn wordt het allemaal anders. 'Multicultureel' wordt bijna een scheldwoord voor veel mensen, en is vaak synoniem voor afwijkend. In deze beladen omgeving gaat de NPS zelfbewust voort op het pad van vernieuwende multiculturele programmering. De dramaserie *Dunya en Desie*, waarin de rollen worden omgedraaid en de Marokkaanse familie meer Nederlands lijkt dan de Nederlandse, wordt in binnen- en buitenland met complimenten overladen. Ook de driedelige documentaire *De Akbarstraat*, waarin presentator Felix Rottenberg het multiculturele drama in een na-oorlogse Amsterdamse wijk onderzoekt, leidt tot veel discussie over het beleid, en wordt tegelijkertijd positief ontvangen. De nominatie voor de ASN-Mediaprijs is een eervolle onderscheiding voor deze programma's, die confronterend en analyserend blootleggen dat er getto's van kansarmen zijn ontstaan letterlijk en figuurlijk langs de afritten van onze consumptie-maatschappij.

De 'late night' talkshow *Raymann is Laat* bereikt week in, week uit een groot en gevarieerd kijkerspubliek. Hoe persoonlijk politiek is, en hoe politiek weerslag heeft op de persoon, wordt duidelijk in de 10-delige serie *De Gekleurde Waarheid*. Tien regisseurs gaan op pad met hun DV camera en proberen het belangrijkste dilemma in het leven van hun hoofdpersoon te filmen. Dat levert een bonte mengeling van portretten op die iets zeggen over onze samenleving anno 2002: een Chinese vluchteling die wanhopig probeert haar zoon naar Nederland te halen, een fabrieks-directeur die zichzelf onschuldig acht na een vuurwerkcramp op zijn bedrijf, een Servisch echtpaar dat wordt verraden door de Kroatische burens, en een moslima, die die de moskee, op zoek naar liefde, regelmatig verruild voor de disco's in Turkije.

Urbania stopt, na zes seizoenen, met het maken van nieuwe uitzendingen. Het vormt samen met *Van Gewest tot Gewest* de basis voor een nieuwe binnenlandrubriek, kortweg *Gewest* genoemd. *City Folk*, de internationale variant van *Urbania* groeit als nooit tevoren. De serie is de enige coproductie in Europees verband waar in 2002 twaalf landen aan meedoen. Dat aantal zal in 2003 tot zestien groeien. De EBU roept *City Folk* uit tot speerpunt-project. De NPS coördineert en begeleidt de makers van de serie.

MUZIEK & DANS

Muziek

In een aantal opzichten is 2002 een overgangsjaar, waarin bijvoorbeeld de laatste serie van *Paradisolife* wordt geproduceerd met gedenkwaardige optredens van wereldmuziek-sterren als Femi Kuti en Salif Keita. De combinatie van de Zeeuwse popgroep Bløf met de in Nederland wonende Portugese fadozangeres Cristina Branco levert een onvergetelijke uitvoering op van de hit *Dansen aan Zee*. *Paradisolife* en het met de VPRO samen geproduceerde *Vrije Geluiden* beleven in 2002 hun zwanenzang. Bij *Paradisolife* komt dat doordat de frequentie de frequentie te laag en de kosten te hoog zouden zijn voor wekelijkse uitzending. *Vrije Geluiden* voldoet niet aan de verwachtingen die de NPS van het programma heeft. Onderdelen van de twee opgeheven programma's moeten in 2004 onderdak vinden in een nieuw dagelijks cultureel-informatief programma in de vooravond op Nederland 3.

Daarnaast zijn er de gebruikelijke uitzendingen van grote evenementen: *Edison Klassiek*, *Pinkpop*, *Dunya*, *North Sea Jazz* en *De Avond van de Nederlandse Dans*. Bij de meesten is er een duidelijke ontwikkeling te zien naar een programmavorm die registraties van optredens koppelt aan relevante informatie en sfeerverslagen om er zo meer aantrekkelijke televisie-uitzendingen van te maken.

Saxofonist Wayne Shorter, de legendarische zanger/gitarist Ike Turner en de razend populaire heren van de Bueno Vista Social Club zijn te zien in het nieuwe televisieprogramma *NPS Jazz*. Deze serie is uniek voor de Nederlandse televisie: nog nooit deed een omroep zoveel aan jazz. Ook *NPS Jazz* besteedt aandacht aan het North Sea Jazz Festival en zendt een aantal documentaires uit over buitenlandse en Nederlandse jazzmusici. In 2003 wordt *NPS Jazz* gecontinueerd. De serie is gekoppeld aan de internetsite *Jazz bij de NPS*. De pers reageert positief. Er wordt veel over het programma geschreven.

Dankzij de bijdragen uit het Fonds Omroep Reserve kan ook in 2002 een aantal grote opera's worden geregistreerd. *De zaak Macropulos* is een voortzetting van de cyclus met de opera's van de Tsjechische componist Leos Janáček, steeds met medewerking van het Radio Philharmonisch orkest onder leiding van dirigent Edo de Waart. *Turandot* wordt uitgezonden als onderdeel van een Puccini serie, met het Koninklijk Concertgebouw gedirigeerd door Riccardo Chailly. Deze laatste wordt ook rechtstreeks vertoond op een groot scherm in het Amsterdamse Oosterpark met gratis toegang voor het publiek, als inmiddels traditioneel onderdeel van het Holland Festival. De opera-registraties worden altijd voorafgegaan door interessante en gewaardeerde documentaire inleidingen als achtergrondinformatie. Dit programma-onderdeel geeft de opera een extra dimensie. Ook de link met NPS-internet is op effectieve wijze vormgegeven.

De *Top 2000 a go-go*, de televisievariant van de Top-2000 op Radio 2, is één van de grote successen van 2002. De serie heeft een voor een muziekprogramma uitzonderlijk groot aantal kijkers; bij twee van de zes uitzendingen - van 26 tot en met 31 december - komt het kijkcijfer boven een miljoen: een ongekende score voor een muziekprogramma. Het programma is hilarisch en gek, niet te serieus en met een hoop gekibbel rond een lijst van 2000 publieksfavoriete liedjes. Er zijn clips en reportages en presentator Matthijs van Nieuwkerk praat in de studio met musici, de mensen achter de hits en de fans. Ook speelt hij met bekende muzikliefhebbers de 'Top 2000-quiz', aan de hand van gekke, bijzondere en ontroerende muziekfragmenten.

Dans

Bij de dansprogrammering worden voorbereidingen getroffen voor een nieuwe serie korte dansfilms, een coproductie met de BBC. Het project begint met een seminar in het Britse Brighton waaraan 41 Nederlandse choreografen en regisseurs deelnemen. De winnaars van de NPS WebDans Prijs van 2001 produceren in 2002 hun korte dansfilm *Merkavah*, een televisie productie met parallel daaraan een beeldende kunst installatie en live optredens: in Amsterdam tijdens de Uitmarkt in Paradiso bijvoorbeeld. Op de middag van eerste Kerstdag wordt vanuit Delft een familiematinee uitgezonden van het Internationaal Danstheater, met een keur aan folklore-dansen van de Balkan tot Japan.

Opnieuw zijn er belangrijke onderscheidingen voor verschillende NPS-producties. De dansfilm *Passing Future* van Clara van Gool krijgt een 'hors-concours' vermelding en vertoning in het Canadese Banff Television Festival. *For Birth or Death* van Pierre Audi is bij dit festival een van de genomineerde programma's. De dansfilm *Lost* van regisseur Willem van de Sande Bakhuyzen en choreograaf Ed Wubbe ontvangen een 'special mention' bij het Golden Rose Festival van

Montreux en werd later genomineerd voor een International Emmy. Hier in Nederland wint *Paradisolife* het Gouden Beeld van de Academy Awards in de categorie muziek.

DRAMA

De NPS maakt eigentijds televisiedrama met de bedoeling de kijker te raken en haar of zijn kritische kijk op de wereld te stimuleren. Uitgangspunten zijn daarbij kwaliteit, creativiteit, herkenbaarheid, de persoonlijke visie van de maker en visuele kracht. Drama is bij uitstek geschikt om inhoud te geven aan de wettelijke taak van de NPS op het gebied van de multiculturele programmering inhoud te geven. Een goed voorbeeld is de serie *Dunya en Desie*. Deze serie over de vriendschap tussen een Marokkaans en een Nederlands meisje gaat met een wervelend presentatie van start en blijkt goed aan te slaan aan bij publiek en pers. Scenarioschrijver Robert Alberdingk Thijm en regisseur Dana Nechushtan weten de kern van de leefwereld van pubers haarfijn te treffen en gebruiken de multiculturele omgeving op een volstrekt natuurlijke wijze. Dat blijft niet onopgemerkt: de NPS website wordt overspoeld met reacties van jongeren, autochtoon en allochtoon; leerlingen smeken de beide jonge actrices om naar hun scholen te komen. De pers is unaniem lovend over de serie. Dit enthousiasme resulteert onder meer in een Gouden Kalf-nominatie voor het beste Nederlandse televisiedrama en het winnen van de prestigieuze Premios Hondas voor beste Europese serie. *Dunya en Desie* krijgt een vervolg in 2003 en 2004.

De derde serie afleveringen van *Bradaz*, de Surinaamse comedy over twee broers die een platenzaak beheren, krijgt opnieuw een trouw en veelal allochtoon publiek. Acteurs Winston Rodriquez en John Wijdenbosch groeien uit tot ware helden van de Surinaamse gemeenschap. De vaak bekende R&B bands aan het eind van iedere aflevering zijn zeer populair. De programmaleiding besluit om na drie seizoenen de serie te stoppen zodat er financiële ruimte komt voor nieuwe initiatieven.

In een tijd dat de financiële middelen schaars zijn en de kosten van televisiedrama stijgen, is samenwerking van levensbelang. De NPS neemt het voortouw in de samenwerking met netpartners VARA en VPRO. Dat leidt tot de gezamenlijke ontwikkeling van twee projecten: een achtdelige dramaserie op 'prime time' en de serie *One Night Stand*, negen afzonderlijke verhalen van 40 minuten voor nieuwe makers. Voor de laatste zeggen alle fondsen (Stimuleringsfonds, Filmfonds en Cobofonds) op voorhand hun medewerking toe: een unieke samenwerking.

Voor de NPS is het van groot belang om eigenzinnige filmmakers met een eigen signatuur bij hun eerste schreden in het filmvak te ondersteunen. Naast deze series (co-)produceert de NPS een aantal 'halfuur-series'. Ook deze zijn licht van toon om zo ook een bijdrage te leveren aan het streven een breder publiek te bereiken op Nederland 3. Voorbeelden van deze categorie zijn *Fit* een achtdelige goed bekeken sketchcomedy van Niek Barendsen (scenario) en Albert Jan van Rees (regie), een verrassende en komische weergave van het moderne leven in uiteenlopende sketches. De serie *Frølive* van Ruben van der Meer, Horace Cohen en Michael Winter krijgt een vervolg het veelgeprezen *Frøland*. De programma's laten een uitbundig, gemêleerd palet zien van absurde, soms tragikomische verhalen en 'fake'-documentaires. Bassie en Adriaan (de echte) zorgen voor rumoer omdat zij de persiflage van de makers niet kunnen waarderen. Zij spannen een rechtszaak aan die zij overigens verliezen. Nieuw zijn de *Comedypilots*, zes zogenoemde 'pilotprogramma's', gemaakt door verschillende teams die hun humoristische kwaliteiten in het theater al hebben bewezen en nu een kans krijgen voor televisie. Geheel in de geest van het innovatieve en pionierskarakter van het project, wisselen de afleveringen onderling van kwaliteit. Een aantal omroepen blijkt geïnteresseerd in verdere ontwikkeling van sommige comedy formats.

De drama-afdeling maakt zich sterk voor samenwerking tussen film en televisie en de (co-) productie van televisie- en speelfilms. Telkens opnieuw winnen deze films (inter)nationale en prijzen. Zo krijgt de Telefilm *Familie* in 2002 de prijs van de Nederlandse Filmkritiek en het Gouden Kalf voor beste televisiedrama. Ook wordt van *Familie* een Australische ‘remake’ gemaakt. De speelfilm *Zus & Zo* van Paula van der Oest, een lichtvoetige romantische komedie over de verbeterde strijd tussen drie zussen en een broer om het familiehotel, grijpt naast een aantal Nederlandse prijzen. Dat zal in 2003 worden goedge maakt door een Oscarnominatie voor beste buitenlandse film, de vijfde in 10 jaar tijd voor een NPS co-productie. Dat is, met inmiddels drie gewonnen Oscars, een unicum in omroepeland. De ingetogen en liefdevolle debuutfilm *Meisje* van Dorothee van den Berge, het verhaal van een jong meisje dat op eigen benen probeert te staan in de grote stad, wint een aantal belangrijke Europese prijzen nog voordat de film wordt uitgebracht in de bioscoop.

AANKOOP

De Afdeling Aankoop (en Nabewerking) verzorgt jaarlijks een substantieel deel van het programma-aanbod van de NPS-televisie. De afdeling vervult een speciale rol in de multiculturele programmering. *Wereldcinema* bijvoorbeeld, de horizontaal geprogrammeerde speelfilm op zondagmiddag, biedt al jaren een opvallend venster op de wereld. De verhalen over en van mensen uit culturen - hoe ver ze ook van ons af lijken te staan - zeggen bij nadere beschouwing ook iets over onze Nederlandse cultuur. De NPS ondersteunt en vertoont in samenwerking met het Hubert Bals Fonds en het Internationaal Filmfestival Rotterdam ieder jaar vijf nieuwe wereldcinema films uit landen die nauwelijks over middelen beschikken om (speel)films te produceren. Mede dankzij deze ondersteuning spelen de films wereldwijd een steeds prominentere rol op festivals en in bioscopen. In 2002 vertoont de NPS uit dit fonds films uit Zuid Amerika en Azië. Eén van de hoogtepunten in *Wereldcinema* is uitzending van de gelauwerde documentaire *De Zoutmannen van Tibet* en van *The Cup*, de eerste Tibetaanse speelfilm ooit.

Om het buitenlandse aanbod op de publieke zenders te waarborgen, moet er de komende jaren een sterk gemeenschappelijk beleid ontwikkeld worden. De NPS is groot voorstander van samenwerking bij het aankopen en vertonen van films. Alleen op die manier worden een breed aanbod en kwaliteit gegarandeerd.

Cinema 3 / Wereldcinema

Het NPS-aandeel in *Cinema 3*, de samen met de VPRO horizontaal geprogrammeerde speelfilm op de late vrijdagavond, ontwikkelt zich tot een gewaardeerde uitzendplek voor de nachtfilm in de categorieën ‘wereldcinema’ en ‘onafhankelijke Europese speelfilm’. Met *Hong Kong Cinema* krijgt de in 2001 zo succesvolle Indiase film een waardig vervolg met zowel oudere als eigentijdse speelfilms uit Hong Kong. De serie begint met *In the Mood for Love*, een wereldwijd bekroonde speelfilm van regisseur Wong Kar Wai in *Cinema 3*. In ‘*Wereldcinema*’ wordt de reeks voortgezet met aandacht voor leven en werk van Kung fu legende Bruce Lee, gevolgd door de vertoning *The legend of Fong Sai-Yuk*, “de moeder van alle martial arts films”, en een film waar later *Crouching Tiger Hidden Dragon* de grote internationale successen op binnenhaalde. Met Fruit Chan’s *Durian Durian* en *Little Cheung* wordt de serie eigentijds afgesloten.

Aankoop televisiedrama

Goed eigentijds televisiedrama speelt een belangrijke rol in het buitenlandse aanbod. Dat aanbod heeft zich de laatste jaren verbreed. Van *The Kingdom* van Lars von Trier, *Underground* van de Servische regisseur Emir Kusturica en de BBC-serie *This Life* tot vernieuwend Engelse relatiedrama *Hearts and Bones*. Ook in Zweden slaagt men er in de problematiek van de multiculturele

samenleving op een aansprekende en humoristische manier in televisiedrama te verwerken. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de productie *The New Country*, een vierdelige lichtvoetige serie over asielzoekers die de NPS uitzendt: een lichtend voorbeeld voor veel Europese filmmakers.

Aankoop comedy

Buitenlandse comedy bij de NPS is altijd multicultureel. Uit de stal van het eerder vertoonde *Goodness Gracious Me* wordt *The Kumars at No 42* van dezelfde makers uitgezonden, een combinatie van comedy en talkshow: Een Indiase familie bouwt in de achtertuin een studio voor hun zoon die daar als presentator van een talkshow echte gasten ontvangt. De serie wordt onderscheiden met een Emmy Award. De NPS ontwikkelt op basis van dit format in 2003 jaar een Nederlandse versie.

Korte film

De korte film neemt in het buitenlandse aanbod een speciale plaats in. Jaarlijks zendt de NPS zo'n dertig van deze films uit. Het genre heeft zich de laatste jaren enorm ontwikkeld. Bij de NPS resulteert deze ontwikkeling in de jaarlijkse Avond van de Korte Film met de daaraan gekoppelde 'NPS Prijs voor de beste Korte Film'. In samenwerking met de afdeling Drama ontstaat het project KORT!, een jaarlijkse productie van tien nieuwe Nederlandse Korte films. De eerste serie wordt in 2002 met succes in de bioscoop vertoond als voorfilm en later bij de NPS. De films doen het goed op buitenlandse festivals. De tweede serie die dit jaar in première gaat krijgt drie Gouden Kalf nominaties én een Gouden Kalf voor *Talmen* van Stijn van Santen. Een aantal films wordt geselecteerd voor buitenlandse festivals en wordt wereldwijd verkocht.

Documentaire

De afdeling Aankoop heeft een belangrijk aandeel in de programmering van de documentairerubrieken *Het Uur van de Wolf* (samen met VPRO) en *Dokwerk* (samen met VPRO en VARA). Vooral in 'Het Uur' leggen de buitenlandse producties bijzondere accenten in het wereldwijde culturele aanbod. Van *Amato in New York*, een documentaire over het kleinste operahuis ter wereld, een Emmy Award winnend portret van Miles Davis en *Fassbinders Vrouwen*, tot een drieluik van en over de Amerikaanse filmmaker D.A. Pennebaker. Ook in *Dokwerk* zendt de NPS een groot aantal gerenommeerde buitenlandse programma's uit, zoals *Start up.com* van D.A. Pennebaker en *Family*, winnaar van de Joris Ivens Award van het IDFA 2002.

RADIO 2002

Inleiding

In 2002 komt het gehele radiobestel van de Publieke Omroep in rustiger vaarwater nadat in 2001 de meeste uitzendschema's ingrijpend zijn veranderd. Het is een jaar van verder versterken van de kwaliteit en het gericht bedienen van publieksgroepen. De NPS bouwt het nog vrij nieuwe programma *Kunststof* op Radio 1 verder uit, trekt een nieuwe presentator aan Radio 3FM, ontwikkelt het dagelijkse programma op de middagen van Radio 4 tot een consistentere geheel en zoekt naar contouren van een nieuwe multiculturele programmering in *Radio Urbania* op 747AM.

Radio 1

De talkshow *Kunststof* op werkdagen tussen 19.00 en 20.00 uur rechtstreeks vanuit de Desmet Studio's in Amsterdam, weet zich in 2002 als programma over cultuur en media niet alleen te handhaven op de nationale nieuws- en sportzender, maar slaagt er bovendien in het marktaandeel te vergroten. Ter illustratie: in november en december wordt ten opzichte van dezelfde maanden in 2001 een stijging van 0,8 procent geboekt. Daarmee is *Kunststof*, samen met het Radio 1 Journaal in de ochtend, het sterkst stijgende programma op Radio 1 tussen 08.00 en 20.00 uur. *Kunststof* eindigt in november/december met een marktaandeel van 7,6 procent, wat voor een programma met deze thematiek nog eens extra opmerkelijk is. *Kunststof* groeit in 2002 ook uit tot een programma dat door kranten en weekbladen steeds meer wordt opgemerkt. Het wordt dagelijks aangekondigd in de mediarubriek van NRC/Handelsblad en regelmatig in Trouw, Volkskrant en Het Parool. Los daarvan is *Kunststof* inhoudelijk gezien één van de meest geciteerde programma's van Radio 1. Dat is het gevolg van een nog scherpere planning van de gasten en het verhogen van het 'actualiteitsgevoel'. Zo is hoofdredacteur Erik van Gruijthuijsen van Het Parool een uur te gast op de dag dat bekend wordt dat Het Parool zich zal losmaken van moederbedrijf PCM. De redactie slaagt erin om binnen een paar uur de voorbereiding rond te krijgen. Het 'scheermesscherpe' gesprek met de nieuwe PCM-baas Theo Bouwman wordt maanden na dato door andere media nog steeds als vertrekpunt genomen voor interviews.

De formule van *Kunststof* wordt in 2002 verbreed. Dat komt mede door een sterkere focus op gasten uit de wereld van de media. Uitgangspunt is en blijft aandacht voor cultuur en media, voor 'high and low'. Zo is het mogelijk dat in één en dezelfde week zowel Hennie Huisman als Gerrit Kouwenaar te gast zijn. Daarnaast wordt er bewust gestreefd naar het portretteren van nieuw talent. *Kunststof* moet spraakmakend zijn, en trendsettend worden. Er wordt meer op eigen nieuws gejaagd en veel gebruik gemaakt van correspondenten in New York, Moskou, Londen, Parijs en zelfs Teheran om *Kunststof* niet alleen een venster op Nederland te laten zijn, maar ook op de wereld. Bovendien slaat het programma een nieuwe weg in met een vaste filmrubriek en een boekenrubriek die deels in de plaats komen van de reportage. Jeroen Stout wordt de vaste filmredacteur, die niet alleen bericht over premières, maar ook live verslag doet van de grote filmfestivals in binnen- en buitenland. Die aanpak draagt bij aan een grotere internationale allure van *Kunststof*. Chris Bajema begint in het najaar met een wekelijkse boekenrubriek met als opdracht 'achter de bestseller-tafel' te kijken. Hoewel de rubriek pas kort in de lucht is, lijkt Bajema een snaar te raken, gezien het opvallend grote aantal e-mails als reactie op zijn bijdragen. *Kunststof* wordt in 2002 vooral uitgezonden vanuit Studio Desmet in Amsterdam. Besloten wordt niet langer vanaf locaties in Nederland uit te zenden. Na enig experimenteren moet worden geconcludeerd dat de kwaliteit zo het beste wordt gewaarborgd. Prettige bijkomstigheid is dat niet langer aan daklozen hoeft te worden uitgelegd dat een regiewagen geen methadon-bus is. Toch komt *Kunststof* enkele keren vanaf locatie, maar dan in het buitenland. In september vliegt de *Kunststof*-ploeg

naar New York om rond 11 september drie uitzendingen te maken met Nederlanders uit de wereld van cultuur en media in New York. In november volgt een driedaagse trip naar Berlijn, een stad met een grote aantrekkingskracht op Nederlandse kunstenaars. Het succes van Kunststof wordt, behalve door een toegewijde en professionele redactie, bepaald door de toon van presentatoren Jellie Brouwer, Petra Possel en vaste invaller Frénk van der Linden. Hoewel onderling heel verschillend slagen ze er gezamenlijk in om in korte tijd een gemeenschappelijke en herkenbare Kunststof-toon neer te zetten. Joost Prinsen, de vaste ‘bonnisseur’ van het programma, weet steeds weer op verrassende wijze de gasten te introduceren.

Dat gesprekken met mensen die niet in het nieuws zijn, veel luisterplezier opleveren, bewijst het programma *Uit het Nieuws* wekelijks op zondagavond. Het is voor de geïnterviewde vaak gemakkelijker vrijuit te praten als de druk van de actualiteit is verdwenen. Wat er is geworden van Fong Leng, Jacques Wallage, Hedy d’Ancona, Wim Dik, Winnie Sorgdrager, Dick Dolman, Jet Nijpels, Roel Pieper, Marijke van Hees, Max de Jong en H. A. F. M. O. van Mierlo kan de luisteraar horen in *Uit het Nieuws*. De presentatoren (in 2002 Jan Tromp, Clair Polak, Frénk van der Linden, Maartje van Weegen en Chris Kijne) zorgen ieder met hun eigen persoonlijkheid steeds voor een uur spannende live-radio.

Radio 2

Met *Dag Zondag* gepresenteerd door Hanneke Kappen, bijt de NPS om 06.00 uur het spits af van de zondagochtend op Radio 2. Het programma heeft een vaste schare trouwe luisteraars. Door een consequent eigen geluid te laten horen, onderscheidt het programma zich van de weekprogrammering op Radio 2. Rekening houdend met het karakter van de zender ziet de NPS kans om juist die muziek te laten horen die bij andere omroepen niet of nauwelijks aan bod komt. De luisteraar met oor voor kwaliteit weet de NPS feilloos op de vroege zondagmorgen te vinden.

De interesse voor *De Sandwich*, het door Jacques Kloters gepresenteerde andere zondagochtend-programma van de NPS (09.00-10.00 uur en 11.00 – 12.00 uur) is opnieuw gegroeid. De uitzending over bijvoorbeeld de ultieme begrafenismuziek, *The Best of The Sandwich* en de vakantie-muziekweken leveren een enorme hoeveelheid reacties op. Zelfs vanuit het buitenland wordt gereageerd, en geanticipeerd in de vorm van aanbevelingen om aandacht te besteden aan artiesten uit het betreffende land. Een grote platenmaatschappijen ziet zich genoodzaakt een CD van de groep NYX, die eigenlijk alleen bestemd is voor de Belgische markt, ook in Nederland uit te brengen. Door de muziek van NYX vaak in de uitzendingen te laten horen wordt bij veel luisteraars de belangstelling voor deze groep gewekt. Veel “weeskinderen van de poëzie” krijgen een plaats in de uitzendingen waardoor verloren gewaande gedichten weer tot leven komen.

Round Midnight bewijst zich in 2002 definitief als de bewaker van het ‘swingehalte’ op Radio 2. Op zijn eigen wijze (het kost moeite om deze woorden niet aan elkaar te schrijven) presenteert Hans Mantel muziek die de termen ‘swing’, ‘lekker’ en ‘kwaliteit’ met verve verdedigt. *Round Midnight* heeft daarmee zo’n eigen plaats verworven dat wordt overwogen het North Sea Jazz Festival voor radio exclusief op Radio 2 te presenteren, uiteraard met *Round Midnight* als muzikale paraplu.

Radio 3FM

In 2002 gaat de lang gekoesterde wens in vervulling: de vernieuwing van de NPS-programmering op 3FM. Programmamaker/DJ Isabelle Brinkman promoveert met haar programma *Isabelle* naar de vooravond, het tijdstip van, ooit, De Avondspits van 18.00-20.00 uur. Zij volgt daarmee Corné Klijn op, die wel bij 3FM blijft als muzieksamensteller en weekend-DJ. Hoewel de programmatitel 'Isabelle' gehandhaafd blijft worden vorm en inhoud van het programma gewijzigd. De onderwerpen worden nu meer gezocht in de actualiteit, in de breedste zin van het woord. Het 3FM-nieuws schuift dagelijks aan om de voorbije dag te bespreken en de Isabelle-redactie zorgt zelf voor een dagelijks popnieuwsbulletin. Isabelle's karakteristieke presentatie, eigenzinnige kijk op de dingen en originele muziekkeuze zorgen voor een opgewekt, boeiend en succesvol *drive time*-programma.

De met de verhuizing van Isabelle ontstane ruimte in de doordeweekse programmering tussen 20.00 en 22.00 is een prachtige kans om een nieuwe DJ en een nieuw programma te lanceren. De keuze valt op de 27-jarige Claudia de Breij die journalistiek getinte programma's maakt voor onder andere Radio 1 en Radio West. Haar enthousiaste manier van programmamaken, gecombineerd met haar passie voor muziek en haar achtergrond als cabaretier maken haar de perfecte nieuwe DJ voor dit grotendeels op jongeren gerichte tijdvak op 3FM. **& dit is Claudia!** beleeft op 11 maart een vliegende start. Claudia maakt een afwisselend programma: het ene moment voelt ze de minister-president serieus aan de tand; het andere belt ze met een door haar zelf gespeeld hilarische typetje. In het programma is er veel aandacht voor live-muziek, jonge bands in 'De Demo', films en dance. Hoogtepunt van het jaar is de 14-daagse rondreis langs a.s. nieuwe lidstaten in Oost-Europa in december, met dagelijkse uitzendingen vanuit een mobiele studio in het kader van de uitbreiding van de Europese Unie.

Tenslotte is de NPS in 2002 ook actief in **de nacht op 3FM**: *Dance Central* met Reindert Smit wordt geïntroduceerd. Het originele interviewprogramma *Teun, Vuur, Gijs* met Gijs Groenteman en Teun van de Keuken gaat voor het eerst de lucht in. DJ Bart van der Molen presenteert vier keer in de week *Pyama FM*.

Radio 4

Per 1 september krijgt het middagprogramma op Radio 4 een nieuw jasje met een voor Radio 4-begrippen ambitieus en afwijkend format, en een andere presentatie. De NPS zendt dit programma **NPS in de Middag** uit van dinsdag tot en met vrijdag van 13.30 tot 16.30 uur. Het programma heeft een drie uur durende spanningsboog, onder andere door de dwingende aanwezigheid van presentator Vincent van Engelen die de rol van 'discjockey' speelt. Geen magazine dus of 'totaalprogramma'. De losse opbouw maakt het ook mogelijk om afzonderlijke onderdelen te beluisteren. Het is van belang dat de luisteraar altijd precies weet wat er in het programma aan de hand is en wat er nog komt. De ervaringen van de eerste vier maanden stemmen optimistisch. Het blijkt dat luisteraars waardering hebben voor de persoonlijke toon van Vincent van Engelen en de onderhoudende manier waarop hij de muziek 'begeleidt' en de vaste 'gast van de dag' ondervraagt. Bovendien waarderen zij de verrassende muziekkeuze, een mix tussen bekend werk in bijzondere uitvoeringen en minder bekende muziek van beroemde en ten onrechte verwaarloosde toondichters. Met enige regelmaat is er aandacht voor Nederlandse en hedendaagse muziek.

In NPS in de Middag brengt de NPS-radio een groot deel onder van de opnamen die op verschillende Nederlandse concertpodia worden gemaakt. Ook hierbij is er veel aandacht voor werk van Nederlandse bodem en minder gangbare programma's. De NPS onderhoudt een vaste relatie met het Rotterdams Philharmonisch Orkest. De vernieuwende programmering van het RPhO staat dichtbij het muziekbeleid van de NPS. In 2002 worden concerten opgenomen van onder meer het Residentie Orkest, Brabants Orkest, Noord Nederlands Orkest, Nieuw Ensemble, Nederlands Blazers Ensemble, Nederlands

Kamerkoor, Radio Symfonie Orkest en Radio Kamerorkest. De NPS-Radio maakt regelmatig opnamen in de studio's van het Muziekcentrum van de Omroep.

Diskotabel, het wekelijkse discussieprogramma over nieuwe CD's, is een rots in de branding van de Radio 4-programmering en één van de oudste programma's van de zender. Seizoen na seizoen blijkt weer hoe aanstekelijk het is als goed geïnformeerde mensen boeiend over muziek praten. Liet Diskotabel de afgelopen jaren tijdens de zomermaanden steeds leden van de Edison-jury aan het woord over de Edison-nominaties, in 2002 neemt presentator Vincent van Engelen samen met bekende panelleden de oogst van het afgelopen jaar nog eens kritisch onder de loep. Opvallende deelnemers zijn zangeres Roberta Alexander, Volkskrant-criticus Michael Zeeman en pianist Kees Wieringa. Verder wordt een aantal uitzendingen live op locatie gemaakt, met publiek, bijvoorbeeld tijdens de Nederlandse Muziekdagen en het Internationaal Vocalistenconcours in Den Bosch.

Vincent na Middernacht is alweer jaren de klassieke dagsluiter van de NPS op werkdagen: Vincent van Engelen vertelt voor het slapengaan kleine verhalen bij prettig klinkende muziek. In de eerste uren van 2002 is er feestmuziek uit alle windstreken, bijvoorbeeld uit Ghana, en gamelanmuziek uit Bali. Er zijn ook uitzendingen over de Congolees Vicky Longomba, de Argentijnse tangozanger Carlos Gardell, over slaapwandelen, de viola d' amore - het instrument dat in de barok al 'zilverachtig van klank' werd genoemd en 'buitengewoon plezierig en zoet', en de wereld van Glenn Gould. Vincent na Middernacht heeft een aantal trouwe luisteraars. Uit de reacties blijkt hoe prettig men deze muziek en de daarbij horende presentatie ervaart voor het slapen gaan. Een Nederlander in Australië laat per mail weten dat VNM voor hem een aangenaam ontbijtprogramma is waar hij op internet naar luistert....

Met **Opera Live** als platform is de NPS sinds enkele jaren vaste mediapartner van De Nederlandse Opera en de Nationale Reisopera. Vanuit het Muziektheater in Amsterdam worden live-uitzendingen verzorgd die het operaliefhebbers in heel Nederland mogelijk maken te genieten van de muzikale prestaties van dit gezelschap dat inmiddels tot de wereldtop behoort. De producties van de Reisopera worden meestal opgenomen in de Twentse Schouwburg, de thuisbasis in Enschede. De NPS zendt regelmatig rechtstreeks uitvoeringen uit van de Metropolitan Opera in New York, naast producties uit diverse Europese hoofdsteden. De live-uitzendingen en opnamen zijn onderdeel van het avondvullende Opera Live, gepresenteerd door Hans Haffmans, dat de NPS iedere zaterdagavond van 19.00-23.00 uur uitzendt. Het programma belicht, ook bij monde van deskundige studiegasten, de achtergrond van de uitgezonden opera en brengt operanieuws in de vorm van interviews, reportages en aandacht voor nieuwe cd's. Hoogtepunten in 2002 zijn *The Turn of the Screw* van Benjamin Britten door de Nationale Reisopera, *Turandot* van Giacomo Puccini, door De Nederlandse Opera rechtstreeks vanuit het Muziektheater in Amsterdam met het Koninklijk Concertgebouworkest onder leiding van Riccardo Chailly. Andere hoogtepunten zijn *De Zaak Makropoulos* van Leos Janacek door De Nederlandse Opera en *Elektra* van Richard Strauss onder leiding van James Levine, live uit New York.

De NPS-radio doet sinds jaar en dag verslag van het **Holland Festival**. In juni 2002 worden drie belangwekkende concerten/voorstellingen rechtstreeks uitgezonden: de *Bloed-trilogie*, van Cornelis de Bondt, één van de belangrijkste Nederlandse componisten van de generatie van na Louis Andriessen, gevolgd door de wereldpremière van *Karkas* van dezelfde componist. Tenslotte is er vanuit Theater Carré in Amsterdam een rechtstreekse uitzending van de video-opera *Three Tales* van Steve Reich en Beryl Korot. Voor deze producties geldt dat de NPS journalistieke uitzendingen maakt met toelichtingen door verschillende betrokkenen, onder wie de makers zelf, musici, maar ook musicologen en critici, zodat de voorstelling van zo veel mogelijk context wordt voorzien.

In Rotterdam vindt in oktober voor het eerst het **Festival Rotterdamse Muziek** plaats: concertzaal De Doelen staat vier dagen in het teken van Rotterdamse componisten en musici. De NPS verzorgt op de

laatste dag van het Festival samen met De Doelen een dertien uur durende marathon. In één van de twee kleine zalen is een programma met klassieke en hedendaagse muziek, in de andere jazz en wereldmuziek. Vanaf twee uur 's middags is er op Radio 4 een totaalprogramma waarbij live-schakelingen naar beide podia worden afgewisseld met interviews, beschouwingen en debatten. Het avondgedeelte, met tot slot het optreden van de Rotterdamse jazz-grootheid Piet Noordijk, is een groot succes. In 2004 zal naar verwachting een tweede editie van het festival plaatsvinden

Voor de 13^e keer is de NPS betrokken bij de *Nederlandse Muziekdagen* in Vredenburg Utrecht. Centraal programmeur 2002 is Lucas Vis. Onder zijn leiding wordt een aantal vernieuwingen voortgezet waarmee voorganger Leo Samama al is begonnen in 2001. De vernieuwingen betreffen vooral de vormgeving van de avonden die afwijkt af van het gangbare concertpatroon. Ook programmatisch moeten de Nederlandse Muziekdagen voor verrassingen gaan zorgen, zodat het festivalkarakter wordt versterkt. Algemeen, ook in de pers, wordt geconstateerd dat de editie 2002 een stap vooruit is. Bijzonder is vooral de zaterdagavond, waar in de grote zaal afwisselend, zonder changementen het Radio Symfonie Orkest, de 'Royal Wind Music' (vanaf één van de balkons) en pianist David Kuyken, muziek uit verschillende stijlperiodes vertolken. Het resultaat is een adembenemende luisterervaring; de bezoekers (en naar verwachting ook de luisteraars) hebben het gevoel dat ze letterlijk een muzikale reis door de tijd maken. De vrijdagavond heeft de vorm van een concours: het Radio Kamerorkest speelt werken van vier jonge componisten die tijdens voorronden worden geselecteerd. Na de uitvoering kan het publiek stemmen, evenals de leden van het orkest, terwijl ook een vakjury zich over de stukken buigt. Aan het slot van de avond worden de winnaars bekend gemaakt. De donderdag verloopt volgens het 3D-concept van Vredenburg: dat wil zeggen dat een klassiek stuk wordt geflankeerd door muziek die er inhoudelijk mee te maken heeft, maar die een brug slaat naar populaire genres. Achterliggende gedachte is dat op die wijze een nieuw, jonger publiek wordt bereikt. *De Staat* van Louis Andriessen krijgt opvallend veel bijval van de jeugd. Het wordt gevolgd door een werk van Arthur Sauer, waaraan tientallen jonge amateur-musici meedoen, en de suite *Harde Jongens* van Chiel Meijering, dat diverse genres verenigt in een eigentijds idioom. Op de openingsavond van de Nederlandse Muziekdagen gaat de opera *Tattooed Tongues* van Martijn Padding in (wereld-) première. Op de afsluitende zondag worden een familieconcert door Ernst Reijseger en Vrienden, en een spectaculair nieuw Violoncelloconcert van Guus Janssen voor het eerst uitgevoerd. Een jamsessie door het Guus Janssen Trio sluit de Nederlandse Muziekdagen 2002 op stijlvolle wijze af.

Het hele jaar door verzorgt de NPS **speciale live-uitzendingen** op Radio 4. In 2002 zijn dat onder meer de slotavond van het *European Young Musician of the Year Contest* in april in Berlijn (gelijktijdig te zien bij de NPS op Nederland 3) en de slotavond van het Gergiev Festival in Rotterdam op 21 september, dat vrijwel in zijn geheel op Radio 4 is uitgezonden dankzij gezamenlijke inspanning van de publieke omroep. Een traditie wordt in ere hersteld: de NPS-radio maakt opnamen van de finale van het (tweejaarlijkse) Internationaal Vocalistenconcours in Den Bosch. In Muziekcentrum Vredenburg worden twee opvallende orkestproducties georganiseerd onder de naam *De Wereld Rond*. Tijdens het concert door het Radio Symfonie Orkest staat in januari nieuwe muziek uit de Verenigde Staten tegenover muziek uit Armenië. Opvallende ontdekking is voor velen de hoogst merkwaardige muziek van Avet Terteryan. In ditzelfde programma kan het publiek opnieuw kennismaken met componist/gitarist Steve Mackey, gecontracteerd als één van belangrijke componisten tijdens het Holland Festival 2003. In november staat het programma van het Radio Kamerorkest in het teken van kleur, dat zo kenmerkend is voor veel Franse muziek. De combinatie tape en live elektronica en orkest, langzamerhand een specialiteit van de orkestprogramma's van de NPS, geeft aan dit optreden een caleidoscopische lading.

De NPS Radio is bijzonder actief op het terrein van **geïmproviseerde muziek**, wereldmuziek en jazz. Naast de gebruikelijke festivals is er een aantal vernieuwingen binnen het schema waarvan het nut

duidelijk blijkt. De interactie tussen Round Midnight op Radio 2, 4FM, 4FM in Concert, Supplement en Jazzkotabel zorgt voor een brede documenterende en initiërende functie van dit programmapakket. Ooit begonnen als vreemde eend in de bijt is **4FM** binnen de NPS een 'house-hold item' geworden: dat wil zeggen: de vrijplaats voor muziek die je elders niet of weinig hoort. Wereldmuziek komt veel aan bod door de participatie van het programma in de World Music Chart Europe, een initiatief van de EBU. Ook zijn er de verschillende specials, zoals de zogenoemde 'blindfold-tests' met onder meer George Duke en Bill Bruford.

De redactie van 4FM organiseert ook eigen studiosessies, in 2002 met onder meer met de befaamde gitarist Philip Catherine. De website van het programma www.4fm.nl heeft voor de NPS een bijzondere primeur met een uitstekende registratie qua compositie, uitvoering, beeld en geluid van de compositie-opdracht aan pianist Michiel Borstlap. Voor deze gelegenheid speelt hij met slagwerker Bill Bruford, bekend van Yes en King Crimson. De registratie is sindsdien 'on demand' op internet beschikbaar voor belangstellenden waar ook ter wereld.

De poging om een zondagavondconcert te presenteren met zeer uiteenlopende muziek heeft zekere risico's. Toch bouwt **4FM in Concert** dankzij de strenge kwaliteitsbewaking bij de selectie een duidelijk imago op. Ondanks de grote variatie wordt 4FM in Concert een programma dat de luisteraar verrast en zelden teleurstelt. Het laat zich typeren als een "oase voor de muzikaal geïnteresseerde alleseter".

Supplement blijft de grenzen van de muzikale landschappen verkennen en brengt ze in kaart. Om zelf ook een steentje bij te dragen aan deze niet gefixeerde grenzen wordt een verslag uitgezonden van het door de NPS geïnitieerde *SFEQ-3000 Sound Traveling Project*, uitgevoerd en opgenomen op 19 oktober 2001 tijdens de Marathon in De Oosterpoort Groningen. De NPS verleent een compositie-opdracht aan Bart Suër, die voor de gelegenheid zijn groep SFEQ uitbreidt tot 15 man, met sounddesigner en technicus. In samenwerking met het programma 4FM In Concert is er een avondvullende special over Litouwen. In september presenteert Supplement een serie compositie-opdrachten en specials rond de herdenking van de VOC. Er worden trouwens meer compositie-opdrachten verstrekt. Behalve eerder genoemd project met Michiel Borstlap en Bill Bruford is tijdens de Marathon in Groningen het Amerikaanse fenomeen George Duke te gast. Hij werkt met jonge Nederlandse arrangeurs, en verzorgt naast een wervend concert met het Metropole Orkest onder leiding van Dick Bakker, een gewaardeerd solo-optreden, voor het eerst in 10 jaar !

Een weloverwogen opnamebeleid in binnen- en buitenland is van toepassing op zowel grote festivals (North Sea, Folkwoods, Moers, Music Meeting) als individuele concerten. De NPS heeft een voortrekkersrol in de samenwerking met het Metropole Orkest. Grote solisten als Nguyễn Lê, Jim McNeely, Pete Christlieb, Kenny Werner, The Brecker Brothers en Gino Vannelli worden zo in unieke combinaties gepresenteerd. Hoewel nog niet voltooid, is een ander project het vermelden waard in de context van dit jaarverslag: in samenwerking met het Metropole Orkest produceert Brian Eno een bijzondere registratie van zijn 'ambiente muziek', waarbij de geldende regels voor opname en mixage van grote ensembles - met respect, en bewust - met voeten worden getreden.

747AM

Op de **Turkse redactie** neemt Mehmet Ali Cakir de fakkel over van Ahmet Azdural als eindredacteur. Naast de routinematige journalistieke werkzaamheden zoals de vertaling van het nationale en internationale nieuws, besluit de nieuwe eindredacteur te investeren in de bekendheid van het programma bij de Turkse achterban. De vastenmaand Ramadan biedt daarvoor een uitstekende gelegenheid. Met een serie rechtstreekse uitzendingen vanuit moskeeën en verenigingsgebouwen in de randstad worden thema's als

vrouwenrechten, integratie en homoseksualiteit in relatie tot de Islam besproken. Voor deze serie en de ontmoeting met de achterban heeft de redactie een 2000 speciale Turkse NPS-kalenders laten drukken, die gretig aftrek vindt. Een andere bijzondere productie is een vijfdelige reportage over vakantie-ellende. Turken uit Nederland die via de Balkan naar Turkije reizen worden onderweg met regelmaat beroofd en mishandeld. De verslaggevers zijn hier zelf getuige van op verschillende locaties in Bulgarije, Roemenië, ex-Joegoslavië en Turkije en doen verslag in het programma.

Naar aanleiding van deze reportages zoekt het Inspiraak Orgaan Turken in Nederland, in samenwerking met de ANWB en andere Turkse organisaties in Europa, de zaak verder uit. Er komt een klachtenboek waarin ook de informatie uit de reportages in het Turkse programma van de NPS staat en dat wordt aangeboden aan het Europees Parlement.

Het is een hectisch jaar voor de *Marokkaanse redactie*. In de landelijke media en de landelijke politiek is de Marokkaanse gemeenschap bijna dagelijks onderwerp van gesprek. Dit is het gevolg van de nasleep van de uitspraken van de Rotterdamse imam El Moumni over homo's en in de aanloop naar de verkiezingen van 15 mei, uitspraken van Pim Fortuyn over de Islam. Tot het moment dat de identiteit van de dader van de moord op Fortuyn bekend is, wordt in de samenleving hevig gespeculeerd over een mogelijke betrokkene van allochtone afkomst. In het programma spreken leidende figuren uit de Marokkaanse gemeenschap hun verontrusting uit over verdenkingen in die richting. Na de verkiezingen verhardt de politieke toon zich naar de allochtone gemeenschap in het algemeen en de Marokkanen in het bijzonder. De Amsterdamse wethouder Rob Oudkerk doet er nog een schepje bovenop met zijn uitspraak over 'kut Marokkanen'. Veel later bepleit minister Nawijn van Vreemdelingenzaken en Integratie uitzetting van criminele Marokkaanse jongeren. Het programma besteedt veel aandacht aan al deze kwesties, in commentaren, analyse, reportages en discussie. De internetsite van de Marokkaanse redactie geniet enorme belangstelling van jongeren als discussieforum voor actuele ontwikkelingen. Redactiecoördinator Mustafa Aarab vindt naast zijn werk de tijd om na tien jaar studie zijn dissertatie te presenteren. Hij promoveert in oktober tot Doctor in de filosofie aan de Rijksuniversiteit Utrecht,

De gemeenteraadsverkiezingen op 6 maart en de Tweede Kamerverkiezingen op 15 mei krijgen ruime aandacht van de *Chinese redactie*. Er zijn vier Chinese kandidaten voor de lokale verkiezingen; een van hen wordt in Rotterdam gekozen; een tweede in Amsterdam. Om de luisteraars meer bij de landelijke politiek te betrekken, interviewt de Chinese redactie Kamerleden van alle partijen die het minderhedenbeleid in hun portefeuille hebben over hun kennis van en visie op de Chinese gemeenschap in Nederland. Een opvallende productie komt uit eigen huis: Redacteur Jinghong Huang werkte jaren geleden in de keuken van een Chinees restaurant. Op basis van zijn ervaringen schrijft hij een hoorspel waarin het werk in een Chinese restaurantkeuken tot leven komt. Het wordt uitgezonden in acht afleveringen, waarin alle redactieleden zelf de verschillende rollen vertolken. Het hoorspel wordt goed ontvangen en bijzonder gewaardeerd door de Chinese luisteraars. Ook een serie over gemengde huwelijken tussen Chinezen en Nederlanders valt in goede aarde, net als de serie over Chinese scholen. De centrale vraag is: wordt door middel van onderwijs in de eigen taal de Chinese identiteit ontwikkeld, of juist niet? Steeds meer Chinezen een lintje op Koninginnedag. Dit jaar zijn het er zes. Het komt allemaal ter sprake in 'Snelle Berichten Nederland China'.

Hoogtepunt in *Zorg en Hoop* is de presentatie van het politiek testament van Jagernath Lachmon, 50 jaar lang politiek leider van de Hindostaanse gemeenschap in Suriname en even lang lid van het Surinaamse parlement. Rond de eerste herdenking van zijn sterfdag op 18 oktober presenteert Zorg en Hoop een televisiedocumentaire van 54 minuten, met een interview met Lachmon over interessante zaken uit zijn lange politieke carrière. De film wordt gemaakt in samenwerking met het Allochtoon Video Circuit van de NPS en uitgezonden op 20 oktober. Samensteller Roy Khemradj maakt ook een driedelige radiodocumentaire waarin politieke kopstukken uit de Surinaamse samenleving hun licht

laten schijnen op Lachmon. Er verschijnt een boek bij KIT Publishers in Amsterdam, met daarin de geredigeerde tekst van een tien uur durend interview met Lachmon, opgenomen in september 2001 in Suriname. Eind oktober wordt het hele project rond de nestor van de Surinaamse politiek ook in Paramaribo gepresenteerd. Daar is veel lof voor de inspanningen van de NPS om deze bijdrage te leveren aan de vastlegging van markante personen uit de Surinaamse samenleving. In de aanloop naar de onthulling van het Nationaal Monument Slavernijverleden Nederland op 1 juli in het Amsterdamse Oosterpark, besteedt de redactie veel aandacht aan dit historisch beladen en emotionele onderwerp. Voor- en tegenstanders komen aan het woord en de redactie maakte inzichtelijk wat er zich achter de schermen afspeelt rond de onthulling van het monument.

Het programma *Suara Maluku* speelt in 2002 een cruciale rol in de nieuwsvoorziening over de ontwikkelingen op de Molukse eilanden. In dit verband is het van belang de samenwerking te vermelden met 'Infodoc Maluku' het Informatie Documentatiecentrum in Utrecht. In het programma ontstaat hieruit de 'Rubrik Maluku', een weekoverzicht van wat Indonesische media over de Molukken schrijven. Aanvullend komt de redactie met eigen interviews als duiding van de 'Rubrik Maluku'. Een belangrijke gebeurtenis is het Akkoord van Malino in februari 2002. In de Indonesische stad Malino sluiten moslims en christenen en de centrale regering van Indonesië een overeenkomst om het geweld op de Molukken een halt toe te roepen. Op de zaterdag na de ondertekening komen de voorzitters van de christen- en moslimdelegaties telefonisch in de uitzending.

De problematiek van de bolletjesslikkers, drugskoeriers tussen Curaçao en Schiphol, krijgt veel aandacht in het programma *Tambu*. Met name gedupeerden van de verhoogde controles op Schiphol doen hun beklag in de uitzendingen. Mede daardoor komt er een speciale regeling voor de 'pre-flight' controles, en voor studenten die naar de Antillen op vakantie gaan. Ook op Curaçao volgt de redactie de ontwikkelingen in interviews met luchtvaartautoriteiten ter plaatse. Bij de gemeenteraadverkiezingen op 6 maart krijgen bijna alle Antilliaanse kandidaten via Tambu de ruimte om zich te presenteren, door middel van interviews, portretten en discussie met luisteraars. Hoogtepunt is het gesprek met de op Curacao wonende oud politicus, zanger, dichter en componist Chin Behilia, die in Nederland enkele optredens verzorgt. Tambu maakt twee uitzendingen over deze veelzijdige Antilliaanse kunstenaar.

Radio Urbania experimenteert met onderwerpen en verslaggeving rond ontwikkelingen in de grootstedelijke gebieden. Verslaggevers speuren naar dat wat de grote stad kleurt en maken dat zichtbaar in de reportages. Maar ook landelijke thema's, zoals het normen en waarden debat, krijgen een prominente plaats in het programma. In de serie *Wintergasten* komen verschillende deskundigen en publicisten aan het woord, onder wie columnist Paul Schnabel, directeur Sociaal Cultureel Planbureau ("De uitwisseling tussen Nederlanders en allochtonen gaat niet veel verder dan eten en muziek. Beide groepen houden vast aan hun eigen normen en waarden"), directeur Tineke van den Klinkenberg van FORUM, Instituut voor Multiculturele Samenwerking en filosoof Ruud Welten. Ook in de serie *Zomergasten* staat het programma - twee maanden lang - in het teken van één speciale studiogast. Reden van hun komst is hun speciale band met de stad waar zij wonen. Onder anderen Martien Kromwijk, directeur wooncorporatie woonbron Maasoevers Rotterdam, Haci Karacaer, directeur Stichting Milli Gorus, en Prof. Jan Willem Duijvendak, directeur Verwey-Jonker instituut gaan in gesprek met één van de presentatoren, Kefah Allush, Rocky Tuhuteru, Kenneth van Zijl, Bert Boelaars en Gülden Ilmaz.

Bijna al het nieuws heeft wel een connectie met de wereld van het Nederlandse of internationale recht, zo blijkt ook steeds in de uitzendingen van *Rechtenkwesities*. Daar komen zaken aan bod die ieder mens zich wel eens afvraagt. Wat doen we met de zwijgende verdachte Volkert van der G.? Hoe verhoudt zich het islamitisch recht tot dat van ons? Moeten criminele jongeren zwaarder worden gestraft worden of juist niet? Is het gebrek aan normen en waarden ook in de rechtbank te merken? Allemaal onderwerpen

voor het juridische achtergrondprogramma Rechtenkwesties. In een van de uitzendingen komen drie oud-ministers van justitie naar de studio om hun nieuwe collega Donner van advies te dienen. In de rubriek 'Stamgasten' komen onder anderen Prof. Bert Quant, Mr Afshin Ellian en Prof. Inge van der Vlies bij toerbeurt aan het woord met hun vakkennis, en netwerk voor een eigen invalshoek bij een actueel juridische kwestie.

Voor de *NPS radiodocumentaire* is 2002 een gelukkig jaar. Met geld uit programmaversterking en van het Stimuleringsfonds kunnen jonge mensen, onder begeleiding van de ervaren documentairemaker Yvonne Scholten, ervaring opdoen met het genre documentaire. In een geval werd dat beloond met de prestigieuze 'Prix Europa' in Berlijn. Omma en Mamma, het eigen adoptieverhaal van programmamaker Eunmi Postma, vormgegeven en geregisseerd door Leo Knikman, wordt unaniem tot beste radiodocumentaire van 2002 uitgeroepen: Een bewijs dat geduld en kwaliteit loont. Naar de reacties van luisteraars te oordelen, denken die er net zo over. Een andere opvallende uitzending is het programma van Katinka Baehr over de vraag hoe menselijk machines zijn in het jaar 2050, met toelichtingen door internationale geleerden, en de Reve-documentaire van Bert Boelaers. Er is toekomst voor de radiodocumentaire, mits zorgvuldig en in kleine hoeveelheden gemaakt.

In de portrettenreeks *Een Leven Lang* blijkt het ieder jaar weer mogelijk om prominente kunstenaars en wetenschappers bereid te vinden met een programmamaker hun levensloop te bespreken. In 2002 zijn radioportretten te horen van onder anderen cineast George Sluizer door Mirella Simoncini, hoboïst Han de Vries door Corinne van den Hoeven, en beeldend kunstenaar Marthe Röling door Lejo Siepe. De laatste wordt ook geïnterviewd in het programma *Uit het Nieuws*, vanzelfsprekend met een andere invalshoek. *Een Leven Lang* wordt elke donderdagmiddag uitgezonden. De herhaling volgt na middernacht op Radio 1.

Het Roze Rijk blijft een volwaardig nieuws- en achtergrondmagazine voor homo's en lesbo's. Met correspondenten wereldwijd, met reportages uit alle hoeken van ons land en studiegasten van naam en faam een onmisbaar onderdeel van het Nederlandse pluriforme omroepbestel.

NIEUWE MEDIA

OMROEPBREED

In 2002 heeft de totstandkoming van het Gezamenlijk Plan Internet (GPI) grote invloed op de activiteiten van Afdeling Nieuwe Media. Dit plan wordt ontwikkeld door NOS Internet Coördinatie (ICO) in samenwerking met de Werkgroep Internet, bestaande uit de webhoofden van de verschillende omroepen. Het plan heeft o.a. tot doel om de omroepsites beter toegankelijk te maken via Internet, en het pluriforme karakter van de publieke omroep nog meer tot uitdrukking te brengen dan nu het geval is. Dit betekent dat de omroepen een centrale navigatie op alle sites invoeren. Deze bestaat uit het omroeplogo - blokje Bolletje - met een uitklapbaar menu waarmee je direct naar thema gerelateerde sites bij de publieke omroep kunt gaan. Daarnaast wordt op alle omroepsites hetzelfde statistiekprogramma Sitestat geplaatst, zodat de bezoekerscijfers en aantal pageviews van de diverse omroepsites onderling te vergelijken zijn.

Besloten wordt om naast het invoeren van de basiscondities, een aantal themasites te realiseren, om meer relevante toegangspoorten naar het publieke domein te benutten.

Eind 2002 gaan deze themasites online. De NPS werkt mee aan de categorieën:

- Cultuur (opgesplitst in Muziek en Kunst & Cultuur)
- Multicultuur
- Nieuws en Actualiteiten
- Jeugd en Educatie

Wie het volledige GPI wil lezen kan terecht op <http://portal.omroep.nl/?nav=bkwcDsHEdHoBeQpG>

PROJECTEN 2002

Het hier weergegeven overzicht van de (nieuwe) sites van de afgelopen periode is onderverdeeld naar de voor de NPS belangrijkste thema's: Cultuur (Kunst & Cultuur en Muziek), Multicultureel (Cross-culture), Nieuws en Actualiteiten (Informatief) en Jeugd en Educatie. Het is geen volledige opsomming maar een overzicht van de sites waar wij meer aanbieden dan de gebruikelijke radio/televisie programma-informatie. Het is voor de afdeling Nieuwe Media belangrijk om naast goede programma-ondersteunde sites ook content specifiek voor het internet te ontwikkelen.

Muziek

De Jazz site www.nps.nl/jazz is een verzamelplaats voor alles wat er op jazzgebied gebeurt bij de NPS, zoals Round Midnight, 4 FM in Concert en sinds september 2002 het televisieprogramma NPS-jazz. Er wordt uitgebreid verslag gedaan vanaf het North Sea Jazz Festival. Speciaal voor de internetsite worden artiesten geïnterviewd, (zodoende) dat uniek materiaal oplevert (te vinden op) voor de site, naast de nodige informatie over artiesten, geluids- en videofragmenten van optredens en interviews. Via 'Keuzeconcert' is er de mogelijkheid om te stemmen op de concerten die worden uitgezonden op radio (vanaf januari t/m december 2002) en op de televisie (juni t/m december 2002).

De 3FM programmasites worden ontsloten via de gelijknamige portal (www.3fm.nl) en via de muziek-themasite. Bij de redactie van het programma Isabelle wordt een webredacteur gedetacheerd. Zij schrijft artikelen voor de website en bedenkt (mede) samen met de redactie nieuwe toepassingen voor de website. De site van ...& dit is Claudia gaat in maart voorlopig onder de vleugels van 3FM online. De sites van de radioprogramma's 4 FM, Supplement en NPS-in-de-Middag worden ook ontsloten via de muziek themasite.

Kunst en Cultuur

www.nps.nl/kunststof

Op de site van Kunststof, de dagelijkse radiotalkshow over cultuur en media, worden de programma's van het afgelopen jaar 'on demand' aangeboden. De tegels waar de gast hun motto op schrijven zijn te zien via de site. En uiteraard kan de bezoeker van de site reageren op het programma.

www.nps.nl/dans

Op deze site (vind je) staan de rubrieken dansfilms, documentaires, registraties, webdans en informatie over de activiteiten van de NPS tijdens de Nederlandse Dansdagen. In oktober gaat tijdens de Nederlandse Dansdagen in Maastricht de dansfilm *Merkavah*, van Sylvester van Reede Lindemulder & Ruben van Leer (prijswinnaars van de webdans competitie 2001) in première. De bijbehorende video-installatie is in de foyer van het Theater te bekijken. Volgend jaar wordt opnieuw een webdans competitie georganiseerd.

NPS Nieuwe Media werkt mee aan een werkplan ten behoeve van de ontwikkeling van een landelijk dansportaal. (www.dansportaal.nl) Initiatiefnemers zijn onder meer de Collectieve Danspromotie, FNV, Landelijk Centrum Amateur-dans, Fonds voor de Podiumkunsten. De NPS/dans site vormt een onderdeel van het dansportaal. In 2002 wordt naar financiering gezocht. Het dansportaal gaat in 2003 online.

www.dekortefilm.nl. De site bestaat uit de volgende rubrieken: 'KORT!', 'Avond van de korte film', 'Mixed-Up', 'Debuutfilms', 'Presentaties van studentenfilms', 'Events', 'Gastenboek' en 'Links'. In 2002 is de site uitgebreid met de rubrieken 'Clips' en 'Aankoop'. In Mixed-Up www.dekortefilm.nl/mixedup worden korte films/animaties vertoond die speciaal voor het internet in opdracht van de NPS zijn ontwikkeld. De NPS nodigt filmmakers, kunstenaars, choreografen, architecten, schrijvers, reclamemakers en schilders uit om in samenwerking met een zogenoemde interaction-designer een korte film speciaal voor het internet te maken. In september gaat de interpassieve animatie 'Drift' van Koert van Mensvoort en choreografe Nancy Mauro-Flude online. Deze productie wordt mede mogelijk gemaakt door het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties via de Interregeling in het kader van de ontwikkeling van vernieuwende content.

December is Operamaand op de televisie. De achtergrondinformatie van de uitgezonden opera's wordt via www.nps.nl/opera aangeboden. Er worden twee interactieve 'flash animaties' specifiek voor de website gemaakt om een impressie te geven van de opera's L'Elisir d'amore en Turandot.

MultiCultureel

Op verzoek van de NPS is er een omroepbrede 'themasite multicultuur' in het gezamenlijke internet plan opgenomen. De NPS participeert met onder andere de volgende sites.

www.nps.nl/flyer, een cross-culture portal/magazine met als thema 'Young Urban Culture'. De redactie concentreert zich met een multiculturele invalshoek op de nieuwe ontwikkelingen binnen een breed cultureel veld. Hoe breed? Van dans tot internet games en van wereldcinema tot hip hop. De site wordt onderhouden door een webredactie die uitgebreid research doet naar relevante onderwerpen. Een belangrijke bron voor Flyer is de NPS zelf. De redactie maakt een selectie uit het

aanbod van programma's en zorgt waar mogelijk voor extra informatie, zoals speciaal voor het internet gemaakte reportages en interviews.

www.nps.nl/raymannislaat en www.nps.nl/wereldcinema, aangeboden via de Flyer site.

Jaarlijks wordt verslag gedaan via Internet van het Dunya Festival te Rotterdam door middel van videoverslagen van concerten en interviews met artiesten. Ook wordt het voor Radio en/of TV opgenomen materiaal, indien juridisch mogelijk, aangeboden via de site.

www.nps.nl/dunyaendesie

De drama serie Dunya en Desie is een groot succes en krijgt een vervolg. De site sluit mooi aan bij de uitzending, en de doelgroep maakt er dan ook graag gebruik van. Er is een forum waar op thema's, zoals liefde en vriendschap, gereageerd kan worden, een persoonlijkheidstest, een quiz waar je een Dunya en Desie-vestje kunt winnen en uiteraard meer informatie over de actrices. De live chat (inclusief webcast) met de actrices is een doorslaand succes. Ook deze site wordt dus vervolgd.

www.nps.nl/gewest

De programma's Urbania en Van Gewest tot Gewest worden samengevoegd. Daarom wordt er een nieuwe site gebouwd waar onder andere de uitzending 'on demand' bekeken kan worden en waar uitgebreid gereageerd wordt. Het plan is dat de programmamakers de suggesties van bezoekers kunnen gebruiken voor een TV-item.

www.nps.nl/chinees De doelgroepsite voor Chinezen die gekoppeld is aan het radio programma 'Snelle berichten Nederland China' is geheel vernieuwd. Een groot deel wordt zelfs in het Chinees aangeboden. De redactie gaat een agenda en nieuwsrubriek bijhouden en zorgt dat de links up to date blijven.

www.nps.nl/eenwereldzaak is gekoppeld aan de TV-serie (uitzending) 'Een Wereldzaak' over succesvolle allochtone ondernemers. Het is een mooi naslagwerk voor startende allochtone ondernemers. De uitzendingen kunnen nog 'on demand' worden bekeken en een lijst van nuttige organisaties met alle gegevens is beschikbaar.

Nieuws en Actualiteiten (Informatief)

De NPS participeert in de omroepbrede Nieuws themasite met de volgende sites.

www.novatv.nl wordt eind 2002 geheel aangepast in verband met de wijziging van format en vormgeving van het TV-programma. In het eerste kwartaal levert NOVA een SMS-service waarmee het publiek dagelijks de actuele programma-onderwerpen kan ontvangen: een groot succes. Meer dan 10.000 abonnees maken gebruik van deze dienst. Na een testperiode van twee maanden blijkt het helaas financieel niet haalbaar deze service voort te zetten. www.nederlandkiest.nl, de gezamenlijke NOS/NPS verkiezingssite gaat voortijdig offline na de moord op Pim Fortuin.

De Geschiedenisportal www.omroep.nl/geschiedenis is sinds januari actief. Deze komt tot stand door samenwerking van de NPS en de VPRO. De site brengt wekelijks voetnoten bij het nieuws in de vorm van nieuwsberichten, het radioprogramma OVT en het televisieprogramma Andere Tijden. Daarnaast biedt de site een webgids en tips voor radio- en televisieprogramma's rond het thema geschiedenis. De site is onlangs uitgebreid met een mediabibliotheek waarin alle fragmenten van OVT en Andere Tijden zijn terug te vinden, gerangschikt op onderwerp. Historische programma's en webinhoud van andere publieke omroepen zullen in de loop van het komend seizoen ook worden opgenomen in de geschiedenisportal.

www.nps.nl/crisis

Voor de aflevering 'Tunnelramp' van het televisieprogramma Crisis is een speciaal internetspel ontwikkeld. Via het spel kunnen deelnemers op de stoel van de gezagsdragers zitten, die de crisis tot een goed einde moeten brengen. In de uitzending moet het crisisteam de crisis binnen een uur het hoofd bieden. Het internetspel daarentegen speelt zich een aantal dagen af, waarmee het de realiteit nog dichter benadert. Tijdens deze dagen krijgen de deelnemers via internet, e-mail en SMS voortdurend informatie over de laatste ontwikkelingen in Rijndam. Op kritieke momenten zullen zij steeds belangrijke beslissingen moeten nemen over de manier waarop politie, brandweer en de medische teams de ramp te lijf moeten gaan. Het internetspel is in november herhaald en is voor deze uitzending zodanig aangepast, dat het ook voor de deelnemers die in mei dit jaar al meespeelden aantrekkelijk is om weer mee te doen. Net als toen kan het internetspel een week voor uitzending worden gespeeld. De op 6 mei geplande televisie-uitzending wordt vanwege de moord op Pim Fortuyn te elfder ure geschrapt.

Jeugd en educatie

NPS jeugdprogramma's zijn te vinden via www.zappelin.nl.

www.hetklokhuis.nl

Een vaste webredacteur voegt regelmatig nieuwe dossiers toe en zorgt dat voorgestelde onderwerpen voor het forum op de site verschijnen. Verder kunnen de jeugdige bezoekers meedoen aan de reportagecursus. Kinderen kunnen een eigen gemaakte reportage inzenden naar Het Klokhuis. Deze filmpjes worden op de website vertoond. De reportagewedstrijd 2001-2002 wordt in mei afgerond. Bezoekers kunnen op de site uit de 12 reportages hun favoriet kiezen. Ook volgend seizoen kunnen kinderen meedoen aan de reportage wedstrijd. De Afdeling Nieuwe Media en Het Klokhuis ontvangen een ontwikkelsubsidie voor de uitwerking van een plan voor Het Klokhuis Dramaspel via het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties in het kader van de Interregeling.

www.nps.nl/circuskiekeboe

Dit is de site bij de peuter/kleuterserie in vier talen met acteurs, poppen, animaties en opnamen van kinderen op school en in een circustent. Naast een uitgebreid programma-overzicht staan fragmenten uit de serie in vier talen online. Een aantal spelletjes wordt speciaal voor de hele kleintjes gemaakt. Twee studenten van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht maken als stage-opdracht een internetspelletje voor Circuskiekeboe. In het gastenboek wordt veel gereageerd, ook met - opvallend - lange serieuze berichten. De uitzending roept blijkbaar veel op bij de kijkers. Dit is een goed voorbeeld van hoe het internet ook voor het contact tussen de kijkers en de programmamakers van groot belang kan zijn.

www.nps.nl/sesamstraat

In oktober gaat de vernieuwde Sesamstraatsite online. De redactie heeft zich zeer ingespannen om de site kindvriendelijker te maken. Kindvriendelijk wil hier zeggen dat de bezoeker ook zonder taalkennis de weg moet kunnen vinden op de site. Ook voor deze site wil de redactie meer spelletjes ontwikkelen. Het is mogelijk zich op te geven voor speciale Sesamstraat Post met maandelijks een leuke verassing.

De intocht van Sinterklaas wordt ook dit jaar weer live via www.nps.nl/sinterklaas uitgezonden en is daarna nog beschikbaar in real-video formaat. Dit wordt zeer gewaardeerd door bezoekers, zoals blijkt uit het groot aantal pageviews. De intocht is onderdeel van de Zappelin Sinterklaassite en gekoppeld aan het omroepbrede Sinterklaasjournaal.

I-TV (interactieve televisie)

In het kader van de NOS-pilot interactieve televisie in samenwerking met Mediakabel (“ontwikkelaar van interactieve en digitale televisie”) en de Media Academie begint in samenwerking met de Afdeling Drama het interactieve televisiedrama ‘Het Recept’. Het project speelt op vijf televisiekanalen en is in overleg met de NOS verdeeld over twee jaar. Het eerste jaar is bestemd voor het schrijven van het scenario en de voorbereidingen. Dit deel wordt afgerond en in de bijeenkomst van programmaraad en bestuur in juni 2002 gepresenteerd. Het Stifo heeft afgelopen zomer een negatief advies gegeven voor een schrijfsubsidie voor het project. Het project ligt momenteel stil.